

100.

ГРЛИЦА.

КАЛЕНДАР ЦРНОГОРСКИ

за годину

1836.

У ЦРНОЙ ГОРИ.

У Митрополитской книгопечатни.

15

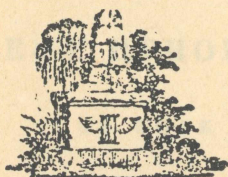
K. 13282/67

ГРЛИЦА.

КАЛЕНДАР ЦРНОГОРСКИ

за годину

1836.

издао

Димитрије Милаковић

Народни Секретар.

Друга година.

У ЦРНОЈ ГОРИ.

У Митрополитској књижарници

КАЛЕНДАР

за

1836 годину

МЛАДЕЖИ ЦРНОГОРСКОЙ

ЗА ЗНАК

ПРАВОГ ПРИЯТЕЛЬСТВА

И

СРДАЧНЕ ЛЮБАВИ

ПОСВЕЋЕН.

И сам обичај у Црној Гори за 1836 годину,
да бу Краљу Иларију Црној Гори, Састоло-
вањем Митрополитом Црној Гори списану, и у
истој Црној Гори пројекту, пројекти; но бу-
дуће да при свим њиме истраживањем Илариј
може њиме забавити рукописе и списе, тако
сам се сам истражио писати е даже, и, за оно
кратко време, нешто из истраживања списа, а

ПРЕДГОВОР

Я сам обећао у Грлици за 1835 годину, да ћу Кратку Историју Црне горе, Светопочившим Митрополитом Петром списану, и у истој Грлици прекинуту, продужити; но будући да при свем моме истраживању пиџсам могао иџгов забачени рукопис изнаћи, тако сам се сам потрудио писати е даљ, и, за ово кратко врјеме, нешто из штампание' књига, а

нешто из приповіданя старіє овдашньїє люди,
скрію сам є коє како, и довео до године
1797.

Истина да и ово ніє Исторія, него само
матеріал за ню, али опет за сада, кад нейма-
мо боль, надам се да ће и с ньом читательи
бити задовольни; док нам ко спише обширну.
Боль є иколико, него николико.

На Цетиню

21 Юлія 1835 год.

ПРЕГЛОВО

Д. М.

В сѣмъ обрѣзѣ у Грѣнни за 1835 година,
за ѣзду Крѣткѣ Исторіи Цркви гора, Свѣтло-
вѣдѣннѣ Митрополитомъ Петромъ спикерѣ, и у
истой Грѣнни прѣкнѣтѣ, по бѣ-
дѣри да при сѣмъ мене нестрѣжѣннѣ нестѣ
мозго неговъ задрѣсѣни рѣжѣннѣ нестѣ, тако
сѣмъ се сѣмъ потрѣдѣннѣ нестѣ, и, за ово
крѣтко вѣрѣкѣ, нешто на истиннѣннѣ кнѣжѣ, я

КАЛЕНДАРЪ
САДРЖАНІЄ.

	Стр.
Календар за годину 1836	8.
Родословіє садашњи Владателя у Европи	20.
I. Кратка историја Црне горе	41.
II. Црногорске јуначке пописѣвке	79.
III. Морална приповједка	111.
IV. Нове књиге	129.

КАЛЕНДАР

за годину

1 8 3 6.

ГОДИНЕ НА МЕТОДОСТОЙНИЕ ДОГАЂАЈА

Од створеня свѣта по рачуну наше православне цркве има	7344.
по рачуну Римске цркве	6549.
— — Чифутскоме	5596.
Од потопа	5096.
Од зицаня куле Вавилонске	4589.
Од РОЂЕНЈА ХРИСТОВА	1836.
Од Еџире или бѣжаня Мухамедова	1214.
Од како су се Срби покрестили	980.
Од како су се раздѣлили Цркве (За- паднја од Источне)	784.
Од почетка Турскога царства	533.
Од како є измишљена хартија	463.
Од како є измишљен барут	453.
Од како су Срби изгубили царство на Косову (15 Јуніа 1389)	446.
Од како се произнашла печатња	396.
Од како су Турци узели Цариград и уништожили Грчко царство	383.

Од како е одкривена Америка	344.
Од почетка Лутеранског закона	319.
Од како Митрополити у Црној гори владају	319.
Од како се у Европи духан почео садити	244.
Од како е Петербург сазидан	132.
Од како е Сераскер Ахмет Паша уда- рао на Црну гору	123.
Од како е Думан Паша Бупрелић вой- штио на Црну гору	121.
Од како су два Паше Ченгићи с Бе- гом Любовићем нападали на Црну гору	119.
Од како е Ченгић Бећир Паша ударао на Црну гору	108.
Од како е кромпир у Црну гору до- нешен	55.
Од како се Руски Цар НИКОЛАЈ родио	40.
Од како е Махмут-Паша Бушатлија на Крусаме погинуо	39.
Од како е Руски Цар НИКОЛАЈ на престолу ступио	11.

ПАСХА ІІЯ.

Ове с године круг сунца	8.
— — мѣсеца	10.
— Пасхално слово	5.
Ново лѣто почињ у срѣду.	
Месосѣа има 5 неђеља и 5 дана, т. е. дана	40.
Месне покладе биће Февруарія	2.
Бисіе — — Февруарія	9.
Четрдесет мученика у пети понеђељник поста.	
Воскрсеніс Марта	29.
Спасов дан Маія	7.
Духови Маія	17.
Неђеља свіе светіе и Петрове покладе Маія	24.
Петрова поста 5 неђеља, т. е. дана	35.
Праздник Петра и Павла у понеђељник Юніа	29.
Госпођин се пост свагда почињ 1-га Августа и трає до 15-га, а Бо- жићни 15-га Ноемврія, и трає до 25-га Декемврія.	

МЪСЕЧНЕ ЧЕТВРТИ.

Нови мѣсец	○
Прва четврт	☾
Пуни мѣсец	☺
Послѣдня четврт	☾

Знак * звѣздица означава празднике.
На десной страни стои Римски календар.

І А Н У А Р І Й имѣтъ 31 день.

С.	1	* ОБРѢЗАНІЕ Господне.	13	Іларіа.
Ч.	2	Силвестра Папы Р.	14	Фелікса
П.	3	Малахія и Гордіа.	15	Маура.
С.	4	Соборъ 70 Апост.	16	Исуса имя
Н.	5	Θεοпемпт. и Θεон.	17	Антонія.
П.	6	* БОГОЯВЛЕНІЕ Госпо:	18	Пріски дѣв.
В.	7	Іоанна Крестителя.	19	Марія.
С.	8	Георгіа и Емилиана.	20	Фаб: и Себ:
Ч.	9	Полуекта Мученика.	21	Агнес: дѣв.
П.	10	Григор: Епис. Нус:	22	Винценція.
С.	11	Θεодосія Препод:	23	Заручен. М.
Н.	12	Гатіаны Мученицы.	24	Тимоѳеа.
П.	13	Ермула и Стратон.	25	Обр: Павла.
В.	14	* САВВЫ АРХ. СЕРБС.	26	Полукарпа.
С.	15	Павла Оивейскаго.	27	Іоан: Злат:
Ч.	16	Апост: Петра вериг:	28	Карол: вел:
П.	17	Антонія велик:	29	Францін:
С.	18	Аѳанасія и Курілла.	30	Аделгунды.
Н.	19	Макарія Египтян:	31	Петра Пол:
П.	20	Евѳимія велик:	1	ФЕВР: Іги: Е.
В.	21	Максіма Испов:	2	* СРѢТЕНІЕ.
С.	22	Тимоѳеа и Анас:	3	Блазіа Епис.
Ч.	23	Климентя Еп. Агк.	4	Вероники.
П.	24	Преп: матер: Ксен:	5	Агаѳы.
С.	25	Григорія Богослов.	6	Дороѳеа.
Н.	26	Ксенофон: и друж.	7	Ромулда.
П.	27	Іоан: Злат: мощ: пр:	8	Іоанна Міл:
В.	28	Еѳрема Суріна.	9	Аполлонія.
С.	29	Прен: мщ: Ігнатія.	10	Схоластик:
Ч.	30	* Велик: Іерарховъ.	11	Еуѳросиніи.
П.	31	Кура и Іоанна.	12	Гатіаны.

ФЕВРУАРІЙ имѣть 29 дней.

С.	1	Груфона Мученик.	13	Катеріны.
Н.	2	* СРЪТЕНІЕ Господне.	14	Валентіа.
П.	3	Сѹмеона Богопр:	15	Фаустіна.
В.	4	Ісідора Пѹсїотс.	16	Іудіаны.
С.	5	Агаѳи Мученицы.	17	Чиста среда † ○
Ч.	6	Вукола Еп. Смирн.	18	Сабіна Еп:
П.	7	Парѳен: Еп: Лампе:	19	Сѹмеон. Еп.
С.	8	Ѳеод: Страт: и Зах.	20	Сосанны.
Н.	9	Никифора Мученика.	21	Глеоноры.
П.	10	Харалампіа Мучен:	22	Петр. Каѳ.
В.	11	Власіа Священом:	23	Лазаря. ☽
С.	12	Мелетіа Пат: Ант.	24	Інвок.
Ч.	13	Мартініан: и Сѹ: С:	25	Матѳіа Ап.
П.	14	Ауксентіа препод:	26	Вікторіна.
С.	15	Онисіма Апостол:	27	Валбурги.
Н.	16	Памѳіла Мученик:	28	Леандра.
П.	17	Ѳеодора Турона.	29	Ренаты.
В.	18	Льва Папы Римск:	1	Март Алб.
С.	19	Архіппа Апостола.	2	Сімпліціа. ☼
Ч.	20	Льва Еп: Катан:	3	Кунегунды.
П.	21	Тімоѳеа преподоб:	4	Казиміра.
С.	22	Обрътен: мщ: Евт:	5	Егсевіа.
Н.	23	Полткар: Еп: Смиг:	6	Фридеріка.
П.	24	Обр: гл: Іоан: Крес:	7	Ѳом. Акв.
В.	25	Тарасіа Патр: Кон:	8	Іоанна.
С.	26	Порѳѳріа Еп: Газ:	9	Франціш.
Ч.	27	Проколіа Декап:	10	40 Мучен. ☾
П.	28	Васіліа Спостника.	11	Херакліа.
С.	29	Кассіана преподоби.	12	Григоріа.

МАРТЪ имѣеть 31 день.

Н.	1	Евдокіи препод:	13	Розины.
П.	2	Ѳеодот: Еп: Кірін:	14	Матилди.
В.	3	Егтроп: мученик.	15	Донгіна.
С.	4	Герасима препод:	16	Ериберта.
Ч.	5	Конона мученика.	17	Гертруди.
П.	6	Свят: 42 мученика.	18	Александра.
С.	7	Священном: въ Хер:	19	Іосифа.
Н.	8	Ѳеодоклак: Еп: Нік.	20	Никеты:
П.	9	40 Мучениковъ.	21	Бенедикта.
В.	10	Кодрат: и друж: его.	22	Октавіана.
С.	11	Софроніа Патріар:	23	Викторина.
Ч.	12	Преподоб: Ѳеод:	24	Гавріилъ.
П.	13	Прен: мц: Никиф:	25	* БЛАГОВЪЩЕН:
С.	14	Венедікта препод:	26	Емануила.
Н.	15	Агапіа мученика.	27	Руперта.
П.	16	Савіна и Папы.	28	Гунтрама.
В.	17	Алексіа чел: Бож:	29	Куріла.
С.	18	Кірил: Архіеп: Іер:	30	Квиріна.
Ч.	19	Хргсанѳа и Даріи.	31	Балбина.
П.	20	Во обит: свят: Сав:	1	АПР: Хуго.
С.	21	Іакова Епіск.	2	Фран: Пау:
Н.	22	Васіліа Пресвітер:	3	* ВОСКРЕС: ХГІС:
П.	23	Нікона преподоб:	4	* ВОСКРЕС: ПОН:
В.	24	Артеміа Епіск:	5	Вінценціа.
С.	25	* БЛАГОВЪЩЕН: БЦЫ.	6	Целестіна.
Ч.	26	Соборъ Арх: Гавр:	7	Хермана.
П.	27	Матроны матере.	8	Діонисіи.
С.	28	Іларіон: и Сте: чуд:	9	Дімітріи.
Н.	29	* ВОСКРЕСЕН: ХРІСТ:	10	Іезекіля.
П.	30	* ВОСКРЕС: ПОН:	11	Льва Папы.
В.	31	* ВОСКРЕС: ВТОР:	12	Іудіа Пап:

А П Р І Л І И и м ѣ т ь 30 д н е й .

С.	1	Препо: Маріи Егип.	13	Іустина
Ч.	2	Тіта чудотворца.	14	Тібурція.
П.	3	Никиты исповѣдн :	15	Харісія.
С.	4	Іосиф : и Георг : Мал :	16	Гурібіа.
Н.	5	Θеодула и Агаѡп.	17	Рудолфа. ○
П.	6	Евтихія Арх : Клп :	18	Валерія.
В.	7	Георгія Еп. Медітін.	19	Антоніа.
С.	8	Апост. Иродіона.	20	Сулпіція.
Ч.	9	Евксѣхія Мученика.	21	Анзелма.
П.	10	Терентія муч : и др :	22	Рафаїла.
С.	11	Антіп : Еп : Пер : Ас :	23	Адалберга.
Н.	12	Василія Еп · Парійс :	24	Георгія велик. ☽
П.	13	Артемона Священ :	25	Марка Ев :
В.	14	Мартіна Пап : Рим :	26	Тіта:
С.	15	Аріс : Пуда и Троф :	27	Анастасія
Ч.	16	Агап : Ірины и Хіо :	28	Віталіс. М.
П.	17	Сумеона Персідск.	29	Петра М.
С.	18	Іоан : учен : Гр : Дек :	30	Екатерины.
Н.	19	Іоанна ветхопец :	1	МАІЙ. Ф. и Іа. ☺
П.	20	Θеодора Тріхіны.	2	Аѡнасія.
В.	21	Іануар : и Алексан :	3	Обрътеніе крес.
С.	22	Θеодора Сукеота.	4	Флоріана.
Ч.	23	* Георгія Великом :	5	Готтхарда.
П.	24	Саввы стратилата.	6	Іоанна.
С.	25	Евангеліста Марка.	7	Станислава.
Н.	26	Священо : Вас : А. Е.	8	Михаїла.
П.	27	Сумеона срод : Гос :	9	Грігорія. ☾
В.	28	Іасона и Сосипатра.	10	Антонія Еп.
С.	29	Святыхъ 9 мучен :	11	Беатріцы.
Ч.	30	Іакова брата Іоан :	12	* Вознес. Христ.

М А І Й имѣть 31 день.

П. 1	Пророка Іереміи.	13	Серватія.
С. 2	Аѳанасія Пат: Ал.	14	Хрстіана.
Н. 3	Тимоѳеа и Лавры.	15	Софіи.
П. 4	Препдмуч: Пелаг:	16	Іоан. Неп.
В. 5	Іріны Мученицы.	17	Убалда. ○
С. 6	Іова многотрадал:	18	Венаптіна.
Ч. 7	* Вознесеніе Христ.	19	Іво блаж.
П. 8	Іоанна Еван: и Арс:	20	Бернард.
С. 9	Ис. и пр. мщ. с. Ник.	21	Константин.
Н. 10	Апос. Сімон. Зилот.	22	* Духовы.
П. 11	Мок. и Меѳ. Еп. Мо.	23	* Духовн пон. ☽
В. 12	Епіфана и Германа.	24	Іоанны.
С. 13	Гликеріи мучениц.	25	Урбана.
Ч. 14	Ісідора мученика.	26	Філіпа.
П. 15	Пахомія Великаго.	27	Магдалин.
С. 16	Θеодора освященна.	28	Германна.
Н. 17	* Сошест. Св. Духа.	29	* Пресв. Тр.
П. 18	* Духовн. Понед.	30	Фелікса.
В. 19	Патрік. Еп. Прус.	31	Петронил. ☺
С. 20	Мученика Θал.	1	ІУНІЙ. Ник.
Ч. 21	* Констан. и Елены.	2	* Брашанчево.
П. 22	Васіліска мученика.	3	Клотилди.
С. 23	Міхаила Еп. Сінад.	4	Квиріна.
Н. 24	Симеона на дивнѣ.	5	Боніфат.
П. 25	Ш. обр. главы Пр.	6	Норберт.
В. 26	Карпа апостола.	7	Роберта.
С. 27	Свящм. Θерапонта.	8	Медарда. ☾
Ч. 28	Нікиты Еп. Халк.	9	Прим. и Фе.
П. 29	Муч. Θеодос. дѣви.	10	Маргар
С. 30	Ісаака обит. Далм.	11	Вари. Ап.
Н. 31	Апос. Ерміа и Ерм.	12	Іоанна.

ІУНІЙ имѣть 30 дней.

Ч.	1	Іустина муч: Філосо.	15	Антоніа Пад:
П.	2	Нікифора Патр: Ки:	14	Васіліа
С.	3	Лукіліана мученика	15	Віта
Н.	4	Митрофана Патр:	16	Францішка
П.	5	Доротеа Еп: Турска:	17	Райналда
В.	6	Висаріона чудотвор:	18	Марцеліна
С.	7	Феодота Еп: Агкр:	19	Гервасіа
Ч.	8	Феодора Стратил:	20	Флорентін:
П.	9	Кірілла архіеп: Ал:	21	Алойзіа
С.	10	Тимофеа Еп Пруска	22	Ахатіа
Н.	11	Варѳолом: и Варна:	23	Сідоніа
П.	12	Онуфріа великаго	24	Іоан: Кр:
В.	13	Мученицы Агеліны	25	Проспера
С.	14	Елісеа прор: и Меѳ:	26	Іереміи пр:
Ч.	15	Амоса пр: и К: Лаз:	27	Ладислав: ☺
П.	16	Святаго Тіхона	28	Льва Пап:
С.	17	Мануила и Савела	29	* ПЕТРА и ПАВ:
Н.	18	Леонтіа мученика	30	Пагла Вос:
П.	19	Іуды брата Господ:	1	ІУДІЙ. Феод:
В.	20	Меѳодіа Епис: Пат:	2	Пос: Бог:
С.	21	Іуліана муч: Тарсій	3	Корнеліа
Ч.	22	Елсевіа Еп: Самосад:	4	Удалріка ☾
П.	23	Агрипіны мученицы	5	Домиціана
С.	24	* Родес: Іоанна Кр:	6	Ісаи прор:
Н.	25	Фегроніи мученицы	7	Есѳиры
П.	26	Преподоби: Давіда	8	Кіліана
В.	27	Сампсона странно:	9	Лукреціа
С.	28	Кіра и Іоанна без:	10	Веніаміна ○
Ч.	29	* Ап: ПЕТРА и ПАУЛА	11	Піа: П: Рим:
П.	30	Соборъ 12 апост:	12	Хайнріха

ІУЛІЙ имѣеть 31 день

С.	1	Космы и Даміана.	13	Маргар:
Ч.	2	Положен. Риз. Бцы.	14	Бонавент:
П.	3	Уаканѳа мученик.	15	Раздѣл: ап:
С.	4	Андр. Крит. Арх.	16	Фауста М:
Н.	5	Аѳанасіа Аѳонск.	17	Алексія
П.	6	Сіѳѳа великого.	18	Арнолда.
В.	7	Ѳомы иже въ Мален.	19	Винцент:
С.	8	Прокѳп. великом.	20	Іл. Пророк:
Ч.	9	Пагкр. Еп. Тавр.	21	Даніил: Пр:
П.	10	45 Муч. въ Ник Ар.	22	Мар: Магдал:
С.	11	Евѳиміи Мучениц.	23	Ливоріа.
Н.	12	Прокла и Іларіа.	24	Христіны.
П.	13	Соборъ Арх. Гавр.	25	Іаков: ап:
В.	14	Акілы апостола.	26	Анны.
С.	15	Кирука и Іулітты.	27	Паптал:
Ч.	16	Аѳиногена свѣщмчп.	28	Іноценція.
П.	17	Маріи. великомчп.	29	Марѳы.
С.	18	Уакіноѳа и Еміа.	30	Абдона.
Н.	19	Макрін. сест. в. В.	31	Ігнатіа.
П.	20	* Пророка Іши.	1	АУГ. Ч. В.
В.	21	Самеона и Іоанна.	2	Порціунк:
С.	22	Маріи Магдаліны.	3	Стефана.
Ч.	23	Трофіма и Ѳеофіл.	4	Доминика.
П.	24	Христіны мучен.	5	Маріа Шнее.
С.	25	Успеніе свят. Анны.	6	Преображен:
Н.	26	Ермолаа свѣщен.	7	Кастан. До.
П.	27	Пантеленмон. вел.	8	Кіріака.
В.	28	Профора и Нікан.	9	Романа.
С.	29	Каллініка мучен.	10	Лаврентіа.
Ч.	30	Сілы и Ангел. Дес.	11	Сусаны.
П.	31	Еудокіа правед.	12	Клары.

АВГУТЪ имѣть 31 день.

С.	1	Происхожд: чест: †	13	Вполита.	○
Н.	2	Мощи св: Стефана.	14	Евсевія.	
П.	3	Ісаакія и Фавста.	15	* Усп: Богор:	
В.	4	7 Отроковъ во Еф:	16	Рох: и Іс:	
С.	5	Евсугніа мучен:	17	Либерата.	
Ч.	6	* ПРЕОБРАЖЕН: ХРИСТ:	18	Елени Цар:	
П.	7	Домет: Пулхер: Ц:	19	Лудвика.	Д.
С.	8	Еміліана Еп: Квз:	20	* Стеф: Кр:	
Н.	9	Матеіа апостола.	21	Іоакіма.	
П.	10	Лаврентіа Архїд.	22	Тимоѳеа.	
В.	11	Евпіа муч: и діак:	23	Філіппа.	
С.	12	Фотіа и Анікіты.	24	Вартолом.	
Ч.	13	Максіма исповѣд:	25	Лудовика.	
П.	14	Міхеа пророка.	26	Самуїла.	
С.	15	* УСПЕНІЕ Богородиц:	27	Іосифа.	
Н.	16	Святаго убруса.	28	Августіна.	☉
П.	17	Мурона мученика.	29	Усѣкнов: Іоан.	
В.	18	Флора и Лавра муч.	30	Рози.	
С.	19	Андреа стратил.	31	Раимунд.	
Ч.	20	Самуїла пророка.	1	СЕПГ. Егїді.	
П.	21	Фаддеа апостола.	2	Ефраїма.	
С.	22	Агаѳоніка мучен:	3	Мансвета.	
Н.	23	Луппа мученик:	4	Розалїи.	☾
П.	24	Евѣгха священн:	5	Вікторїна.	
В.	25	Варѳол: ап: и Тїта.	6	Захарїи.	
С.	26	Адріана и Натал:	7	Регїни.	
Ч.	27	Пімена преподоб:	8	* Рожд: Бог:	
П.	28	Моусеа Мурїна.	9	Горгонїа.	
С.	29	* Усѣкнов: Іоан: Кр:	10	Нїкол: Тол:	
Н.	30	Алекс: и Іоан: Пат:	11	Еміліана.	○
П.	31	Чест: подса Богор:	12	Говїи.	

СЕПТЕМВРІЙ имьеть 30 дней.

В.	1	Сумеона и Марѳы.	13	Маврікія.
С.	2	Маман. и Иоан. Пат.	14	Воздвиж: †
Ч.	3	Апѳіма и Θεоктіст.	15	Нікодима.
П.	4	Вавулыг Еп: и Моус.	16	Лудміллы:
С.	5	Захаріи пр: Елис:	17	Ламберта.
Н.	6	Евдоксія мучен:	18	Θомы: ап: ☽
П.	7	Созонта мучен:	19	Констан:
В.	8	* Рождество Богор:	20	Евстаѳіа.
С.	9	Іоакіма и Анны.	21	Матѳ ап:
Ч.	10	Минодор: и Митр:	22	Маврікія.
П.	11	Θеодоры Алексан:	23	Θеклы.
С.	12	Аутонома священ:	24	Герарда.
Н.	13	Корніліа сотника.	25	Клеофы.
П.	14	* Воздвиж: чест: крес:	26	Іустины. ☺
В.	15	Нікиты великом:	27	Космы.
С.	16	Евфиміи великом:	28	Венцес: Кр:
Ч.	17	Софін и мадъ ея.	29	Міхаила.
П.	18	Елменіа Еп: Горт:	30	Іеронума.
С.	19	Грофіма и Сават:	1	ОКТОМ. Гем:
Н.	20	Евстаѳіа великом:	2	Леодегард.
П.	21	Кодрата Апостол:	3	Кандіда.
В.	22	Фоки и прор: Іоны:	4	Франц: Сер:
С.	23	Зачатіе Іоан: Крес:	5	Плацида.
Ч.	24	Θекл: и Сум: К: Сер:	6	Бруна.
П.	25	Евфросиніи Преп:	7	Іустины.
С.	26	Престав: Евт: Іоан:	8	Брігітты.
Н.	27	Калістрата муч:	9	Діонусіа.
П.	28	Харітона Препод:	10	Фран: Бор: ○
В.	29	Куріака отшел:	11	Еміліана.
С.	30	Григор: въ Армен:	12	Максіміа.

ОКТОМВРІЙ имѣть 31 день.

Ч.	1	Покровъ Богородицы.	13	Коломани:	
П.	2	Кипріана и Іустин:	14	Каліста.	
С.	3	Діонісія Ареопаг:	15	Ферезин.	
П.	4	Іероѡ: и Стеф: Щцл.	16	Галла.	
П.	5	Харитины мучениц.	17	Хедвиги.	
В.	6	Ѳомы Апостола.	18	Луки Еванг:	Д
С.	7	Сергія и Вахха.	19	Фердінанд.	
Ч.	8	Пелагіи и Талеин.	20	Фелиціана.	
П.	9	Іак: ап: и Стеф: Д:	21	Уршулы.	
С.	10	Евкламія мучен:	22	Кордулы.	
П.	11	Філіппа зност:	23	Іоанна К:	
П.	12	Ірова Тараха муч:	24	Рафаила.	
В.	13	Карпа и Папты.	25	Хрсанѡ:	
С.	14	* Преподѡв: Параск:	26	Димитріа.	☺
Ч.	15	Евѡмія и Лукіана.	27	Савины.	
П.	16	Юггіна мученик:	28	Сим: и Іуд:	
С.	17	Осін пророка.	29	Зиновія.	
П.	18	Іуки Евангел:	30	Клаудіа.	
П.	19	Іоуля пророка.	31	Волѡганг:	
В.	20	Артемія великм:	1	* ПОЕМ. Вс.	Сл.
С.	21	Іларіона препод:	2	Всѣхъ душ.	☾
Ч.	22	Аверкія Еп: Іерап:	3	Хуберта	
П.	23	Іакова брата Гос:	4	Карола Бор	
С.	24	Ареѡы мученика	5	Емеріка,	
П.	25	Маркіана и Март:	6	Леонарда.	
П.	26	* Димитріа Великм.	7	Енгелберта.	
В.	27	Нестора муч:	8	Готтѡр.	
С.	28	Герсенція, Арс: А:	9	Ѳеодора.	○
Ч.	29	Анастасіи мучен:	10	Гріфона.	
П.	30	Зинов: и Милут: К:	11	Март. Еп.	
С.	31	Стахія и Амилія	12	Емилиана.	

НОЕМВРІЙ имѣеть 30 дней.

Н.	1	Космы и Даміана.	13	Станислав.
П.	2	Акундіна и Пигас.	14	Серафѣн:
В.	3	Акепсімы и Іосіфа.	15	Леополда.
С.	4	Преп. Іоанік. Вел.	16	Едмунда.
Ч.	5	Галактіона и Епіс.	17	Григоріа.
П.	6	Павла Архіеп. К.	18	Еутеніа
С.	7	33. мучен. въ Мел.	19	Елісавет:
Н.	8	Михаила Архістр.	20	Фелікса.
П.	9	Онисіфора и Пров.	21	Вход: Бог:
В.	10	Ераста и Олимпіа.	22	Цецілія.
С.	11	Мины и Стеф. Деч.	23	Климента.
Ч.	12	Іоанна милостиваго.	24	Іоанна Зла:
П.	13	Іоанна Златоустаго.	25	Екатер:
С.	14	Філіппа ап. и Цок.	26	Конрада.
П.	15	Гуріа. постъ Р. Хр.	27	Віргіліа.
П.	16	Матѳеа Еветта.	28	Сосенна.
В.	17	Григоріа Еп. Неокес.	29	Сатурна.
С.	18	Платона и Романа.	30	Андр: Апт:
Ч.	19	Авдіа пророка:	1	ДЕК: Еліг:
П.	20	Григоріа Декапол.	2	Бібліаны.
С.	21	* Входъ Богородицы.	3	Франц: Кса:
П.	22	Філимона аністола.	4	Варвары.
П.	23	Амфілох. Еп. Іконій.	5	Саввы.
В.	24	Екатерины великм.	6	Ніколаа
С.	25	Климента Папы Р.	7	Амвросіа.
Ч.	26	Алгія Столпника.	8	* Зѣч: Бог:
П.	27	Іакова Персѣшца.	9	Іеокадіа:
С.	28	Стефана новаго.	10	Іудіеы.
Н.	29	Парамона мученика.	11	Даміа.
П.	30	Андреа перевозчана.	12	Максеят:

ДЕКЕМВРІЙ мѣсьць 31 день.

В.	1	Наума пророка.	13	Луціи.
С.	2	Аввакума и Урош.	14	Нікасія.
Ч.	3	Софонія прор	15	Гринеа.
П.	4	Варвары великми.	16	Егсевія.
С.	5	Саввы освященаго.	17	Лазаря.
Н.	6	* Свѣтаго Николая.	18	Граціана.
П.	7	Амросія Еп. Мед.	19	Немесія.
В.	8	Патапіа препод.	20	Амон:
С.	9	Зачатіе богород.	21	Θомы ап:
Ч.	10	Ермогена и Іоан. Д.	22	Зенона.
П.	11	Даніила столпника.	23	Вікторіи.
С.	12	Спирідона Еп. Тр.	24	Адама Егы.
Н.	13	Егстрат. и Агасен.	25	* Рокд: Христ.
П.	14	Θгрса, Лгекія и Ф	26	* Стефана.
В.	15	Елсгер. свящм.	27	Іоан. Егарт.
С.	16	Аггеа пророка.	28	Нев. млад.
Ч.	17	Даніила пророка.	29	Θомы.
П.	18	Севастіана муч.	30	Давіда кр.
С.	19	Вонифатія муч.	31	Сгльвстра.
Н.	20	Ігнатія Богоносца.	1	* ІАН. Ново Д.
П.	21	Іуліаніи мучениц.	2	Макарія.
В.	22	Анастасіи велики.	3	Геновевы.
С.	23	10 муч. въ Крпть.	4	Тіта.
Ч.	24	Евгеніи мучениц.	5	Телесфора.
П.	25	* Рождество Христ.	6	* Ш. Краля
С.	26	* Соборъ Богородиц.	7	Ісідора.
Н.	27	* Стефана Архидіак.	8	Северіана.
П.	28	Дву тму мучен.	9	Марцелл.
В.	29	14 тысящъ млад.	10	Павла пус.
С.	30	Ангсіи мученц.	11	Хгтіна.
Ч.	31	Мелавіи препод.	12	Ернестъ

КАЛЕНДАРСКО ПОГАБАНЪ

о години 1836

о Владаюћой планети.

Ове године (кое е пріеступна, т. е. има 366 дана) влада планета Даница, која е најсаянія на небу звіезда и мало мања од наше земљ. Она е у средњѣм одстоянію од сунца далеко 15,081,900 (а од земљ кад е наидалѣ 36,000,000, а кад е најближе 6,000,000) миля, и око нѣга свршуе свой пут за 224 дана, 16 сахата и 41 минут пролазећи свакога секунда $\frac{9}{10}$ милѣ.

Даничина година обично бива више влажна, нега суха.

О Зимѣ.

Зима є юшт прошле године 10 га Декемвриѣ настала, кад є сунце у знак небеснога ярца ушло, и дан постао найкраћи, а ноћ найдужа, и трааће до 9 га Марта ове године. — Ова годишня четврт є почетка биће блага, а послѣ тога врло хладна и сриєжна.

О Пролѣћу.

Пролѣће почети ће 9 га Марта, кад сунце у знак небеснога овла уђе, и први пут ове године дан и ноћ изедначи. — У Даничној години пролѣће бива доцниє, али умѣрено и родно доста.

О Лѣту.

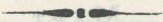
Лѣто ће 9-га Юнія почети, кад сунце дође у знак небеснога рака, и постане дан најдужи, а ноћ најкраћа. — У Даничној години лѣто бива повайвише сухо, али при свем томе опет ове године є почетка биће влажно, у сриєди яка врућина, а на краю почеће одпускати врућина и кишице находити. — Озим ће добро родити, а и яро жито неће рѣаво;

(0)

сіена неће много бити; зато треба да се на
вріеме ливаде забране.

О Е С Е Н И.

Есен почињ се 11-га Септемвріа, кад
сунце приспіє у знак небесни терезія, и дру-
ги пут ове године дан и ноћ пзјдначи се. —
Ова ће Есен бити лієна. — Воћа ће бити до-
ста, а и вина не маю. Такођер и зејтина би-
ће доста, ће су маслинаде како валя урађене

О МЪСЕЧНІЄМА МІЄНАМА.

Я Н Г А Р И.

Нови мѣсец 6-га у 7 сах. 0 мин. по п.
Вріеме мутно и премѣнљиво.

Прва четврт 14-га у 0 сах. 44 мин. пр. п.
С почетка вѣтровито, а потом снієг и зима.

Пуни мѣсец 21-га у 4 сах. 28 мин. по
п. Снієг и зима.

Послѣдня четврт 28-га у 8 сах 9 мин.
пр. п. Зима све већа бива.

ФЕВРУАРИ.

Нови мѣсец 5-га у 1 сах. 5 мин. по п.
Изпочетка яка зима и снѣг, а на краю вѣтар.

Прва четврт 12-га у 10 сах. 14 мин.
по п. Врѣме ружно и хладно.

Пуни мѣсец 19-га у 3 сах. 28 мин. по п.
Снѣг велик и зима.

Послѣдня четврт 27-га у 4 сах. 10 мин.
пр. и Велика зима са снѣгом и вѣтром.

МАРТ.

Нови мѣсец 7-га у 4 сах. 3 мин. пр. п.
Врѣме мѣшовито: час снѣг, час вѣтар, а час
киша, па опет снѣг.

Прва четврт 14-га у 5 сах. 42 мин. пр.
п. Из почетка хладно, а на краю попусѣа зима.

Пуни мѣсец 21-га у 3 сах. 13 мин. по п.
Врѣме ведро и лѣпо.

Послѣдня четврт 29-га у 0 сах. 55 мин.
по п. Изпочетка тепло, а послѣ киша.

АПРИЛ.

Нови мѣсец 5-га у 4 сах. 27 мин. по п.
Изпочетка ружно, а на краю лѣпо.

Прва четврт 12-га у 11 сах. 51 мин. по
п. Врѣме с почетка топло, а послѣ маля киша.

Пуни мѣсец 19-га у 3 сах. 56 мин. по
п. Врѣме као и у првој четврти.

Послѣдня четврт 27-га у 6 сах. 19 мин. по
п. Лісно врѣме.

М л и.

Нови мѣсец 5-га у 2 сах. 6 мин. по п.
Изпочетка киша, а послѣ топло.

Прва четврт 11-га у 5 сах. 47 мин. по
п. Кишовито и не постојано.

Пуни мѣсец 19-га у 5 сах. 58 мин. пр.
п. Врѣме врло лісно.

Послѣдня четврт 27-га у 9 сах. 55 мин.
пр. п. Едиако лісно врѣме.

Ю и и.

Нови мѣсец 5-га у 10 сах. 11 мин. пр.
п. С почетка лісно и топло, а послѣ облачно
и кишовито.

Прва четврт 10-га у 0 сах. 50 мин. пр.
п. Врѣме као и у прошавшој четврти.

Пуни мѣсец 17-га у 8 сах. 57 мин. по
п. Изпочетка киша с грмљавином, а послѣ
лісно

Послѣдня четвѣрт 25-га у 10 сах. 27 мин.
по п. Лісно и вруће вріеме.

Ю л и.

Нови мѣсец 2-га у 5 сах. 6 мин. по п.
Изнайпріе киша, па потом врућина.

Прва четвѣрт 9-га у 10 сах. 19 мин. пр.
п. Вруће вріеме.

Пунн мѣсец 17-га у 0 сах. 11 мин. по
п. Єднако вруће вріеме.

Послѣдня четвѣрт 25-га у 8 сах. 40 мин.
пр. п. Велика врућина.

А в г у с т.

Нови мѣсец 1-га у 0 сах. 10 мин. пр. п.
Изнайпріе врућина, а послѣ киша.

Прва четвѣрт 7-га у 11 сах. 19 мин. по
п. Као и прошавше четвѣрти вріеме.

Пунн мѣсец 16-га у 3 сах. 24 мин. пр.
п. Вріеме лісно и повольно.

Послѣдня четвѣрт 23-га у 5 сах. 4 мин.
по п. Изпочетка лісно вріеме, а потом ма-
ло хладніс.

Нови мѣсец 30-га у 8 сах. 15 мин. пр.
п. Вріеме лісно.

(0)

С Е П Т Е М В Р И .

Прва четврт 6-га у 3 сах. 49 мин. по п.
Изнайпріе киша, а на краю лісно и топло
вріеме.

Пунн мѣсец 11-га у 6 сах. 10 мин. по
п. Вріеме лісно.

Послѣдня четврт 22-га у 0 сах. 18 мин.
пр. п. Вріеме еднако лісно.

Нови мѣсец 28-га у 6 сах. 32 мин. по п.
Изпочетка лісно, а потом слана.

О К Т О Б Р И .

Прва четврт 6-га у 11 сах. 12 мин. по
п. Изпочетка киша, а на краю хладно.

Пунн мѣсец 14-га у 8 сах. 11 мин. пр.
п. Вріеме као и прошавне четврти.

Послѣдня четврт 21-га у 6 сах 6 мин.
пр. п. Неповольно вріеме.

Нови мѣсец 28-га у 7 сах. 39 мин. пр
п. Изнайпріе киша, а потом сніег

Н О Е М В Р И .

Прва четврт 5-га у 7 сах 54 мин. пр. п.
Киша и сніег.

Пунн мѣсец 12-га у 9 сах 16 мин. пр. п.
Мали сніг.

Послѣдня четврт 19-га у 2 сах. 35 мин.
по п. Велик сніг.

Нови мѣсец 26-га у 11 сах. 50 мин. по
п. Ружно вріеме.

Д Е К Е М Б Р И.

Прва четврт 5-га у 4 сах. 13 мин. пр. п.
Изнайпріе ружно и хладно, а потом кишна.

Пунн мѣсец 12-га у 9 сах. 11 мин. пр.
п. Хладно и кишовито вріеме.

Послѣдня четврт 18-га у 11 сах. 56 мин.
по п. Хладно и сніг.

Нови мѣсец 26-га у 11 сах. 16 мин. пр.
п. Све већа и већа зима бива.

РОДОСЛОВІЄ

САДАШНЬИ ВЛАДАТЕЛЯ У ЕВРОПИ.

Ц А Р С Т В А .

Р У С І Я .

(Православне вѣре).

НИКОЛАЙ ПАВЛОВИЧЪ Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій и пр., родіосе 1796 године 25 Юнія, а ступію на престол 1825 год. 19 Ноемвриа.

АЛЕКСАНДРА ФЕОДОРОВНА Императрица Всероссійская, кћи Краля Прайскога, рођена 1798 год. 1 Юлія; вѣнчала се с Императоромъ **НИКОЛАЕМЪ** 1817 године 1 Юлія.

АЛЕКСАНДРЪ НИКОЛАЕВИЧЪ Цесаревичъ, Наслѣдникъ и Великій Князь, рођен 1818 год. 17 Априліа.

(0)

А У С Т Р И Ј А.

(Римо - Католическе вѣре).

ФЕРДИНАНД I. Император Аустриски и пр., рођен 7 Априлија 1793 год., а ступио на престој 18 Фебруарија 1835 године.

МАРИЈА АННА Императрица, Принцеза Сарденска, рођена 7 Септемврија 1803 год., а удала се за Цара Фердинанда 16 Септемврија 1830 године.

Т У Р С К А.

(Мухамеданскога закона).

СУЛТАН МАХМУД II, рођен 8 Јулија 1785 год., а ступио на престој 16 Јулија 1808 године.

СУЛТАН АБДУЛ-МЕЏИД, Наслѣдник, рођен 8 Фебруарија 1823 године.

К Р А Л Ђ В С Т В А

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА.

(Реформатског закона).

Вилхелм IV, Краљ Шкотски и Хановерански, рођ. 21 Августа 1765 год.; ступио у

(0)

брак 29 Юн. 1818 с Аделхайдом, Принцемом Саксен-Майнингенском, рођ. 1 Августа 1792 год.; а влада престолом од 14 Юнія 1830 год.

Александрина Викторія, Наслѣдница престола, рођ. 12 Маја 1819 год., кћи покойнога Херцега Кентскога, брата Краљвога.

Ф Р А Н Ц У С К А.

(Католическога закона).

Лудвиг Филип I, Краљ Француски, Херцег Орлеански, рођ. 24 Септ. 1773; оженъи 3 Ноемвр. 1809 год. за Марию Амалію, Принцезу Неаполитанску, рођ. 14 Априліа 1782; а управља Краљвством од 18 Юліа 1830 год.

Фердинанд Филип, Наслѣдник, и Херцег Орлеански рођ. 22 Августа 1810 год.

П Р А Й С К А.

(Реформатскога закона).

Фридрих Вилхелм III, Краљ Прайски, рођен 22 Юліа 1770 год.; оженъи по други пут 28 Окт. 1824 год., за Августу Принцезу

Лигницку ; рођ. 18 Авг. 1800 год. ; а управ-
валя од 4 Ноемвриа 1797 год.

Фридрих Вилхелм , Наслѣдник , рођ.
3 Окт. 1795 год. , а оженъи 17 Ноемвр. 1823
за Елисавету Луизу , Принцезу Бавар-
ску , рођ. 1 Ноемвр. 1801 год.

Ш П А Н И Я .

(Католичкога закона).

Краљица Изабела II , рођена 28 Сеп-
темвриа 1830 године , под управом свое мате-
ре од године 1833.

ЗВЕЦІЯ И НОРВЕГІЯ .

(Лутеранског закона).

Карл Јоан XIV. , Краль од Звеціе и
Норвегіе , рођ. 14 Јануарія 1764 год. ; оженъи 4
Авг 1798 за Бернардину Евгению ,
рођ. 26 Окт. 1781 год. ; а влада Кравлѣством
24 од Јануар. 1818 год.

Іосиф Франц Оскар , Наслѣдник ,
рођен 22 Юніа 1799 год. ; а вѣнчао се 7 Ю-
ніа 1823 год. с Іосифином , Принцезом
Лахтенбергском , рођ. 2 Марта 1807 год.

(0)

Д А Н І Я.

(Лутеранског закона)

Фридрих VI, Краљ Дански, рођ: 16 Јану. 1768 год.; оженіо се 19 Јулія 1790 год. за Марию Софію Фридрику, Принц. Хесен-Каселску, рођ. 16 Окт. 1767 год.; а ступіо на престол 1 Марта 1808 год.

Каролина, Наслѣдница, рођ. 16 Окт. 1793 год., удата за Фридриха Фердинанда, Принца Данског.

П О Т У Г А Л І Я.

(Кат. закона).

Марія II да Глорія, Краљица Португалска и Алгарвска, рођ. 23 Марта 1819 год.; а добила право на престол, кога е нѡй уступіо нѡй отац Дон Педро год. 1826 Априлія 20.

С А Р Д Е Н Ј А.

(Кат. закона).

Карл Алберт, Краљ Сарденьски, рођ. 20 Септ. 1798 год.; оженъ 18 Септ.

1817 год. за Терезію, Принцезу Тосканску; влада на престолу од 15 Апр. 1831 год.

Виктор Емануел, Наслѣдник, рођен 2 Марта 1820 год.

Н Е А П О Л Ъ и С И Ц И Л І Я.

(Кат. закона)

Фердинанд II, Краљ Неаполитански, рођ. 31 Декемврија 1810 године; ожењен 9 Ноемврија 1832 године за Марию Христиниу, Принцезу Сарденъску, рођ. 2 Ноемврија 1812 год.; а влада престолом од 27 Октомврија 1830 год.

Б А В А Р І Я.

(Кат. закона).

Лудвиг (Карл Август) I., Краљ Баварски, рођен 13 Августа 1786 год.; ожењен 30 Септемврија 1810 год. за Терезію Шарлоту Луизу, Принцезу Саксен-Алтенбургску, рођ. 26 Јунија 1792 год.; а сво на Краљство 1 Октомвр. 1825 год.

Максимилиан Јосиф, Наслѣдник, рођен 16 Ноемврија 1811 године

ВИРТЕНБЕРГ

(Лутер. закона)

Фридрих Вилхелм II, Краљ Виртембергски, рођ. 15 Септемврија 1781 године; по други пут ожењн 4 Априлија 1820 године за **Павлину**, Принцезу Виртембергску, рођ. 23 Августа 1800 год.; а влада Краљвством од 18 Октомврија 1816 год.

Карл Фридрих Александер, Наслѣдник, рођен 24 Февруарја 1823 године.

САКСОНИЈА.

(Кат. закона).

Антон Клеменс, Краљ Саксонски, рођ. 15 Декемврија 1755 године, удов; а ступио на престој 23 Априлија 1827 године.

Фридрих Август, Наслѣдник, рођен 6 Маја 1797 год.; ожењн други пут 12 Априлија 1833 год. за **Марию**, Принцезу Баварску; а 18 Септ. 1830 год. наименован за спомоћника у Краљваню.

ХОЛАНДІЯ.

(Реформат. закона).

Вилхелм I Фридрих, Краљ Холандски, Принц Орански, рођен 12 Августа 1772 год., оженън 19 Септемврія 1791 год. за Фридрику Луизу Вилхелмину, Принцезу Прайску, рођ. 6 Ноемврія 1774. године; а влада од 3 Марта 1815 године.

Вилхелм Фридрих Георг Лудвиг, Наслѣдник и Принц Орански, рођ. 24 Ноемврія 1792 године; оженио се 9 Февруарія 1816 год. за АННУ ПАВЛОВНУ, Велику Княгиню Російскую рођ. 7 Јануарія 1795 год.

БЕЛГІЯ.

(Реформат. закона).

Леополд I, Краљ Белгиски, Принц Кобургски, рођ. 4 Декемврія 1790 године; оженън 28 Јулія 1831 године за Луизу Марію, Принцезу Орлеанску, најстарию кћер Краља Францускога; а влада од 15 Јулія 1831 год.

(0)

Леополд, Наслѣдник, рођен 12 Юлія 1833 године.

ГРЕЦІЯ.

(Кат. закона).

Ото І. Фридрих Лудвик, Краљ Грчки, рођен 20 Маія 1815 године; а влада од 25 Априлія 1832 год.

ПАПИНА ДРЖАВА.

(Кат. закона).

Грегори XVI (пріє зван Мауро Капелари, у реду 258-и) Папа, рођен, 6 Септемврија 1765 године; а за Папу избран 21 Јануарија 1831 године.

*) Види: Грција, Католик Црквенски за годину 1833, стр. 34.

I.

КРАТКА ИСТОРИЈА ЦРНЕ ГОРЕ *).

(Продуженіе)

Милорадовић и његов друг Лукачевић у-
вѣривши се да Црногорци, с којима се саста-
ве сад уједно и Брђани, донста мисле завој-
штити с Турцима, врате се пут Русіе; а Цр-
ногорци, радостніем срцем на тај случај на-
чиниѣну пјесму друг с другом пѣвајући, почну
праха и олова сваки себи понешто набављати.
И тако по кратком времену оружаю се, и са
своіом обичном смјелошћу уђу у погранична
Турска мѣста; од коіе неколика похараю и по-
паде, и много Турака посеку, и с тѣм, по

*) Види: Граница, Календар Црногорски за
годину 1835, стр 55

желѣи православнога Цара, омету у Херцеговини и Арбаѣи Турке, да њесу могли поћи на войску против Русіе:

Цар Петар кад є чиніо мир с Великим Везиром на Пруту (1711 год.) не проговори ни ріечи за Црногорце, колико да њесу ни заратили се за Њѣга с Турцима. — Султан Ахмет III, незадоволян будући с Великим Везиром, што є без нужде мир учиніо с Руским Императором, Кога се войска у највећој опасности налазила, науми искажити свое срце на Црногорцима, па одправи одма Серасћера Ахмет - Пашу су 60,000 войске на Црну гору.

По Султановой заповіеди требало є да Серасћер те исте есени у Црној гори буде; но показавши се рано зима, кад Турци не радо воюю, окани се тада, а слѣдуюће (1712) године, у почетку пролѣћа, дође у Подгорицу, близу границе Црногорске. Кад Митрополит Данило чує за Серасћера ње є с войском, сазове на скупштину главаре Црногорске, на мѣру Серасћерову одкріе им, и с њима у єдно, брже боль скупивши подоста Црногораца, пође до на воду Маршулю. Ту войску рездіеле на трое: една пође под Јанком Бурашковићем на десну страну, да западне у потоци при гори Пржнику; друга под управом Вука

Мићуновића на лјеву страну, да се прикрије при врху планине Враня; а трећа остане с Митрополитом у средини, да дочека на себе силу Турску. Ту стану тако два дана чекајући Сераџера кад ће ударити, док им трећи дан глас дође, да е Сераџер дошао на воду Влахињу, ће се с войском одмара. Пошто Митрополит чуе то, некѣдне више непријатеља чекати на себе, већ одма слѣдујућу ноћ дигне своју войску, и пред саму зору удари изненада на Турке, кои спопадну оружј и добро одупру се Митрополитовой войсци, а у толико с ребара из потае рупе и друге двје Црногорске войске, и огань жесток на Турке проспу. Турци, нашавши се том ненадњом забунѣни, нагну бѣжати; но у тој сметњи не опораве на траг од куда су дошли, већ зају у густе и замршене шуме и клисуре, ће и Црногорци обколе, и тако яко потуку, да е и сам Сераџер едва са животом измакао. Ту су Црногорци, осим многога богатога одјела и оружја, 34 Алай-барјак задобили, и у том бою погинуло е око 300 Црногораца, а Турака без броя попадало е мртвје као лазина, и од тога доба прозове се то мѣсто Царев Лаз.

Овај глас као гром порази Султана, па науми, ма коликога войске стало, еданпут

Црну гору покорити пода се; и зато пошлѣ, породом и юнашством у то врѣме найзнатнѣга Везира, Думан-Пашу Буприлића су 120,000 люди, кои 1714 год., у мѣсецу Маію, на саму Црногорску границу од Херцеговачке стране дође.

Разумѣвши Буприлић какви су у Црной гори тиѣсни кланци, кроз које треба да му войска прође, ако жели извршити Султанову заповѣд, а при том разабравши и за готовост Црногораца — не жалити за своје отечество изгинути, намисли пріеваром и лукавством, што не може силом, учинити; па пошлѣ главарима Црногорскіема писмо, у коме є њи сѣтовао, да се већ окане ратованя с Турцима, но да се склоне на мир, кога Султан жели за вазда у наприѣд с њима држати, и ако су они на то согласни, да дође неколико одбраніе люди к њму на договор, с којема ће он вѣчни мир и пріатељство погранично утврдити, а за да им Божю вѣру, да ониѣма, кои к њму на договор дођу, ништа учинити неће баш ако и мир с њима не начини. Црногорци єдва чекајући темельита мира с Турцима, и ослоњајући се на заклетву Везирову, посламо са знанѣм Митрополита свога, 37 главара на договор у стак Турски. Тек што главари Црногорски ту

дођу, а кривоклетни Туприлић даде их затворити, па изненада са свом својом силом удари на Црну гору. Црногорци, при свој тој западној приевари, дочекају Турке, и с њима се витешки побію, но немогавши их млати на Турској сили одолѣти, принуђени буду уступити и кое куда по горама и у Приморѣ разбѣћи се; а Туприлић с войском прође свуд кроз Црну гору, у којој многа села и цркве, и сам манастир Цетиньски опали, толѣку силу народа зароби, горѣ речене главаре повећа и Брда Султановой власти покори, пак диган и доносит, што е са својом приеваром тако од Црне горе учинио — и ако е није посвојо, ни ти се у њој дуго сміо бавити, ал' у наду да се она већ неће скоро моћи опоравити, ни ти јој на ум нанути, да с Турцима војое — сиђе с войском у Дуждеву државу, у Приморѣ, ће му република Млетачка преда и оно челяди Црногорске, што е ту било добѣжало да утѣциште нађе. Одатле пак окрене преко Арбаніе, и, ставивши се с войском, коју е предлојо Велики Везир Али-Паша, ударе потайно на Морію и отму с од Дужда Млетачкога. Ето тако су Турци захваљују Млетчанима за оно што су им свос госте, Црногорце, издали!!

Црногорци, послѣ такога великога страда-
 ња, одправе свога Митрополита Данила у Ру-
 сию, да искаже Цару Петру све што ће од њи
 догодити. Петар Велики разабравши за ту не-
 вољу, која е због Њѡга постигла Црногорце,
 сажали их, и, похваљујући њихову ревност
 и усрдје к двору Рускоме, за знак Своє мило-
 сти и благодарности ионалаъ им по истоме Ми-
 трополиту црковне сосуде, Архієрейску и сле-
 зитеническе одежде, црковне књиге и уз то
 10,000 рубалъ, т. е. 5,000 руб., да понове
 разорене цркве и Цетиньски манастир, а 5,000
 руб. да се подієли сиротиньи, која е уз та рат
 највице пострадала; такођер пошадъ и 160
 златниє медали с портретом Њѡвог Величе-
 ства, да се обдаре они юнаци, кои су се у том
 бою бољ од другіє показали, и сврх свега то-
 га одреди сваке треће године по 500 руб. да-
 вати милостинь Цетиньској цркви, пропрати-
 вши све то су двіє Своє Грамате, од коіє одну
 ево овђе умѣћам:

БОЖІЕЮ МИЛОСТІЮ МЫ ПЕТРЪ ПЕРВЫИ
ЦАРЬ І САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОСІЙСКІИ,
 и прочая и прочая и прочая.

Превосвѣщеннымъ митрополитомъ, преосвѣщеннымъ
 и почтенѣйшимъ Господамъ Губернаторомъ,
 капитаномъ, кнземъ и воеводамъ и егѣмъ христіаномъ
 Православно Греческого, такъ же и Римского исповѣ-
 данія дѣховнаго и мѣскаго чина Всеросіи. Македоніи.
 Черногорцамъ и примѣцамъ Герцеговцѣ никшичамъ Ба-
 наномъ Пибланомъ Дробнакѣ Гачанѣ Тренинаномъ.
 Квачамъ Белопакличѣ, Пиперомъ Васейвичамъ Брато-
 ножицѣ Климентѣ Грахавланѣ рдинанѣ и повелѣномъ
 звецемъ. Ише Царского Величества Благородіе.

Понѣже намъ Великому Гдѣрю ишемъ Царскому Величе-
 ству извѣстно, како впрошломъ хѣщѣ Годѣ когда про-
 ти насъ салтанъ турецкій беззаконъ шѣ насъ даннаго
 причины войны всталъ, вы по ишемъ желанію и къ
 пименнѣ напоминанію чрезъ полковника ишего Ми-
 хаила Милорадовича, и капитана Івана Лекачевича
 шѣ погорнице, которые шѣ нѣхъ ввчены превосвѣщеннѣ
 Даніилъ Счепчевичъ Пегошъ, которые своею ревно-
 стію и Вашею христіанскою и ради единобѣрія и еди-
 ноазычнаго снами, и подражаніемъ древнихъ славы превосвѣ

Вашихъ славянскаго едино Племённого еками народа,
 коворужешесе всенародно показали воинскіа протѣ то-
 го шшаго хрѣтиаства неприаателя храрыа і слабныа
 дѣиства, за что потѣ когда тѣ латанз тврѣцкѣи па-
 ки енами мѣ вѣшнѣи присла Впрокинциѣи Ваши те-
 рецкіа. екои воинка, Которые многѣ извашихъ наро-
 дѣ дорзбили, і мвчѣтески умѣтѣи, Иныхъ же пока-
 тагамз ррзвезан, мѣтврѣже і цркѣи поган, іцркѣбныа
 Уткари і Ваши пожитки раграбѣи; О чѣ мы какъ
 ѣ спѣоторѣннѣ вѣдрѣмѣтѣи, та і чрѣзъ присланѣ Ва-
 шихъ Кѣвѣв мѣшѣв извѣстѣлиса, і похрѣтѣанскоу дол-
 жности соболѣзвѣемз; і Побелѣли вѣсѣи нѣмѣмз пра-
 вѣославномз Црѣствѣи Ваѣихъ Цркѣвѣ і емонастырѣхъ
 за оныхъ пострадавшихъ забѣв хрѣстиаескѣю і вѣн-
 чѣвшихъса мвчѣниескѣи венцѣ собѣнѣ Бѣа молѣти і
 пѣмнѣобѣниѣ творѣти. Вѣмз же вѣживѣтѣ ѣстѣавшимѣ
 Ратѣбѣца Мѣ Великѣи Гдѣрь Нѣше Црѣскоу Величѣство
 кохѣотѣан чрѣзъ ену нѣше Грамотѣу Вашихъ тѣ сначала
 ѣной воинѣ ревнѣотѣно похрѣтиаствѣ і единаѣврѣиу ена
 побѣгъ і ѣказѣныа вѣнскѣа дѣиства вѣсѣмѣтѣвѣише
 Похвалѣти; і запѣказѣное вѣтѣ слѣчай Вѣнамз Вели-
 комз Гдѣрю і крѣсѣв нѣшѣмѣ импѣрѣиу вѣспѣомѣжѣниѣ вѣз-
 вѣаѣодарѣти, і кѣтѣа зайнѣшнѣю дѣо гѣпрѣтажнѣю есѣ-
 рѣтѣкѣо корѣаѣ; шѣвѣцкѣмз воинѣюу накотѣрѣюу многѣа
 і ждѣнѣвѣна вѣпорѣаѣтѣ мѣ принѣдѣны дѣкѣм ѣнѣюу кѣ на-
 шѣкорѣаѣ ѣкѣчѣтѣ, Нѣмѣрѣже мѣ подѣстѣиѣствѣ і позѣ-

слава Вашии Ва награждение Учинить, Одиакѣ козна
 нашаи Кѣа мати посылаете нне спресещенныи Даниило
 Негѣше Счепчечичемъ Митрополитомъ скендерѣнскѣи
 і примѣскимъ Чинначалникѣ Вашии стошестьдесеъ зо-
 лоты пѣсонъ ншѣи, да дѣнгъ пѣтьтысачъ рѣле, на
 вспоможеніе разореныи людеі і болше ето слача трѣ
 понѣшѣи. Да емѣ пресещенномъ митрополитѣ на ро-
 плаѣ дого его все слачае полчѣныи і на созидаіне
 разореныи в митрополіи его црквей і мѣтырей пѣтьты-
 сачъ же рѣлебъ. Я впрѣдѣ когда мы миръ Блѣгополѣч-
 ной полчимъ і ѿ прѣтажнихъ воинскихъ і дивѣніи
 освободимъ не оставимъ затѣ Вашии еѣнью слаче
 ншею црквою Матію ваще наградиѣ. І понѣже мы
 імѣемъ нѣ Сѣатаномъ тѣскимъ миръ, і енашей сто-
 ронѣ желаемъ оной ненарушимо содержати. Сего ра-
 ди советвемъ і вамъ імѣти еніи миръ, ежели вы
 оныи паки на на і на Гдѣствѣ нашии бойнѣ (Чего
 внѣшнее врема нечѣемъ) всталъ і в такомъ слачае
 желаемъ ѿ васъ паки поедино вѣрню і единомычню
 оружию ншею помоши. І онадеживаемъ васъ всѣкою
 ншею Црквою матію і награждениемъ, Которамъ нша
 матѣ ѿ васъ всехъ никогда і впрѣдѣ не ѿмлема
 бѣде. Впрѣдѣ емъ оавѣи ншеи кѣамъ Матѣ Бѣкшей
 здѣсь прѣворѣ ншемъ пресещенныи Даниилъ митро-
 политъ скендерѣнскѣи. Данъ вѣрствѣющемъ ншемъ Гра-

де Санктпетербѹге дѣта ш Рѣства Хрѣта Спасителя
 ншѣго мѣсеца Іюля въ д². Гадѣтвобаннѣ Ншѣго лѣт.
 Годѣ.

Государственный Канцлѣз

Грѣз Габрило Голобкинз.

(М. П.)

Пошито Митрополит из Русіе у Црну го-
 ру (1716) дође, сазове Црногорце на скуп-
 штину, па им Царску Грамату прочита, а да-
 рове покаже, и онако како е Цар заповиђео
 раздіеши. Кад то погранични Турци чую, сне-
 веселесе, и почну по се рђаво слутити —
 да ће им се Црногорци, сад од Московскога
 Цара обдарени и похвалѣни, на сваки начин
 радити осветити за пріевару Туурлићеву. А
 да им се та слутня не би стекла, нађу за
 добро час пріе опет навоиштити на Црну го-
 ру, ню, ако могбуду, похарати, и с тиѣм
 дух освете у Црногорцима на віеки запти-
 ти. И тако ти те исте године два брата Чен-
 гића, Паше Херцеговачке, с Бегом Любовићем
 скупе по Херцеговини и по Босни млогу вой-
 ску, па с њом ударе на Трнѣшине (село у
 Цуцама). Трнѣшани стану кликовати, и обли-

жњи Црногорци дотрче им у помоћ, те се с Турцима поћерају. Турци по дугом боју обрну плећи, и побѣгну; а Црногорци за њима наклопе се, те триста љда од њи почине, и заробе обадва Ченгића с Бегом Любовићем и с њима преко седамдесет Турака, кое све живе у Кчево доведу. Црногорци су ово робљв кћели дати на одкупе, но Крсте, жена Мољша Букановића Кнеза Кчевскога, укори их, говорећи: „што држите те Турке, што их не сіечете? „И ви ономлани хоћасте вашу браћу одкупити „у Везира Буприлића, па ви их он недаде на „одкупе, но их све посеће, а Буприлић не „вашу браћу на јунаштво ка' ви те Турке, но на „приавару заробио. Спомените се кукавниѣх „Црногорскиѣх удовицах како им є без муже- „вах! Зар ви не срамота пушити' Турке на „одкупе?“ — Црногорци, тиѣма риѣчма убљ- ѣени, презру благу, па одма ту посеіку и Ченгиће и Любовића и све остале Турке, и тако своју браћу, коју им є невѣрши Буприлић погубио, освете.

Црногорци у вриеме ратова Турскиѣ неісу само Русима, него и Млетчићима помагали; ер кад су ови 1717 и 1718 године ударили на градове Бар (Антивар) и Улцињ у Арбаниј, тада им є, на прозбв њхову, Митрополит Да-

нило послао у помоћ преко 5000 људи, кои су се за републику, као да би било за свое отечество, храбро борили. На тој помоћи Млетчићи благодаре писмено Митрополиту, и то су учинили јер су нужду имали од Црногораца; а кад нијесу од њи нужде имали, тада не само што су им добра заборављали, него јошт у згодној прилици, као што је била у вријеме Туприлића и у доба Сѣпана Малого, настаяли су да са свијем истријебе Црногорце, и миліе им је било да у Црној гори Турци живе него Хријстјани православнога зјкона!

Послѣ неколико година (1727 год.) Ченгиѣ Бегир-паша, да би осветіо свое рођаке у Кчеву погубљене, скупи големо войске по Херцеговини, и с њом удари на Црну гору, ђе са свијем разбіен буде, а он некако на коњу утече, кои је потом под Очаковом од Руске войске погинуо. — Такођеръ год. 1732 Топаз Осман-паша, од Султана Махмуда I наименован Беклер-Бег Цинит-Девер, т. е. Генерал Инспектор Македоніе, Арбаніе и Босне, како дође у Арбанію подигне из Македоніе и из Арбаніе силну войску, и пошлѣ на Пипере, кои су се опет били од Турака одбили и с Црном гором саставили. Пипери, којима у помоћ прискоче и Кучи, Турску

войску дочекао и с њом се побію, и разгрухаю ти є свойски. Народ приповіеда него чудо показано пріє него штосу се войске биле ударили, т. є. да є Христьянска войска пред собом угледала чоеска на біелом коню подобнога великомученику Георгію, кои є най-први Турке тако устрашію, да є и сами Топал Осман-Паша из Подгорице утекао у Арба-нию, кои є послѣ погинуо на войсци против Персіана.

Године 1735 пресели се у вѣчност обно-витель Црногорске слободѣ, Митрополит Дани-ло, а на мѣсто њгово постане владательом народніем Митрополит Сава, хиротонисани од Патріарха Мойсея у Махинам год. 1719. По кратком времену (1739 год.) Везир Ходавер-ди-Паша Махмутбеговић с многем войском нападне на Куче, ер су се и ови били саста-види с Црном гором, но принуђен буде раз-біен вратити се, оставивши, осим многіє поу-біяніє, само у одной кули око 70 изгорѣліє найзнатніє Турака. — Год. 1750 ударе опет Босняци и Херцеговци на границу Црногор-ску, ђе и Црногорци дочекаю, и послѣ мно-гога боя у бѣгство обрете. — Те исте године Везир Босански пише Митрополиту Василю, да му пошадѣ харач од Црне горе; ер є, ве-

ли, Црна гора Турска, ако ли му харач по-
слати неће, нека се нада войсци. Митрополит
му на то одговори попріеко подружуюћи му
се, и зато Везир одправи свога Техаю су 40,000
войске. Црногорци на граници спрема Никши-
ћа дочекаю Турке, с њима се храбро побію,
но најпослѣ и уступе сили Турској, али не
уступе због машине, што њи є било, или да
су се од Турака уплашили, него зато, што
ніесу имали џебхане, нити су є могли од ку-
да добавити; ер су Млетчићи по Приморю
сваком били запрістили под смртном педепсом,
ко би дао или продао Црногорцима џебхане.
И тако ти Турци дођу до у Кчево, кога опа-
ле и похараю. У толико нађе се некакав до-
бар христьянин, кои кріюћи неколико џебхане
пошаљ Црногорцима, те ти ови 25 Ноемврія
изненада ударе на Турке, кои сбунѣни на врат
на нос побѣгну и немилице испогибаю, и са-
ми Техаја рани се, а ту оставе шаторе, хра-
ну, џебхану, и све што су имали за воєну по-
требу.

Митрополит Василиє (синовац Митропо-
лита Саве) произведен є год. 1750 у Биограду
за Митрополита „Епархіј Скендерінскіа, ѿ
Приморскіа“ с додатком титула: „да єсть ѿ

Вѣ́архъ Сѣ́йшаго Фона Пѣксагѡ Патрі́архій Славеносѣ́рскіа: и повсюдѣ на всякомъ мѣстѣ́ яко́ лице́ Патрі́аршеское да бѣ́детъ воспрі́ятъ и́ почтѣ́н.“ Те исте године, како дође у Црну гору прими на себе бремене да управля народом; а стриц му, Митрополит Сава, кои є врто тих и благ чоек био, надгледао є само манастир и добра манастирска, нити се за вриеме Митрополита Василиє ктио у народнѣ послове мѣшати, осим кад се оваѣ изван Црне горе ље находіо. И за све вриеме живота Митрополита Василиє, ниєсу смѣли Турци до то єдном дизати войску на Црну гору, тако су се яко од нѣга бояли.

Године 1765, кад се Митрополит Василиє бавіо у Петербургу, ље є 1766 год. и преставіо-се, дође у Црну гору неки протѡа, родом из Краньске. Под именом лѣкара прође свуд по Црной горн, развиди обичає и начин живота овога народа, и увѣри се о силној любви и непоколебимой привржености Црногораца к престолу Рускоме, па се врати у Махше, у Приморѣ. Ту постаявши неко вриеме, скрои план како ље постанути господаром Черногорским; и тако ти 1767 дође опет у Црну гору и прогласи себе за Петра III Цара Рускога.

говорећи народу, да е он због некије буна из Русіе побѣгао и овамо дошао, да ће се те буне у Русіи брзо утишати, и он опет у своје Царство са славом повратити се, и да ће та његов долазак овђе за велику срећу Црногорцима служити. Народ, по својој простоти, купи то све за готове новце, и назови Цара Петра призна за свога Господара; а он, тобож ако би га тражили из Русіе бунтовници, да се може лакше претаяти, прођене то Царско име и прозове се С њ е п а н М а л и.

Митрополит Сава стане одговарати Црногорце, да не вѣрую С њ е п а н у М а л о м е, да е он Цар Руски, будући да е Цар Руски, Петар III, давно умр'о, и на престол ступила његова супруга Екатерина II. За тијем одма у брзо и Княз Долгоруки, послан од Рускога Двора, дође, и објави народу, да С њ е п а н М а л и ништа друго није него протуга, кога треба из Црне горе проћерати, но то не помогне ништа; народ остане при своме, да е С њ е п а н М а л и Цар, те Цар Руски. Шта више, и Брда сва опет саједине се заједно с Црногорцима, и С њ е п а н а М а л о г а признаду за свога Господара. Кад С њ е п а н М а л и види да га народ доиста за Рускога Цара почитуе, тад узме на себе и важност Царску, па сазове народ на скупити-

жу, строго заповѣди, да се има свако помири-
 ти, и едан другоме узаймно, било преузаве,
 било ране, било главе опростити. Како он ре-
 кне, тако буде и учинио. За тиѣм одма опет
 окупи Црногорске главаре, и пође с њима на
 Станѣвиће у манастир, ђе е сѣдио Митрополит
 Сава, кога, за показати му да е Сѣпан Мали
 доцта Цар Руски, даде затворити, калуђере
 све расчера, а манастирску сву стоку заповѣ-
 ди поклати, и со тиѣм народу покаже своју
 могућну власт над њим.

Сѣпан е Мали за најманѣ какво зло Цр-
 ногорце и Брђане жестоко глобио, и од те гло-
 бе само своје чиновнике држао; а за уби-
 ства почне преступнике вѣшати. Да би пак
 међу народом крађу искорѣнио; даде метнути
 покрај друма, на погледу Котора, 10 цекина,
 и ту су неколико дана стаяли, да нико у њи-
 не сміо дирнути. У кратко рећи, наш назови
 Цар Петар такови страх и покорност усели у
 народ к власти, какове нигда дотле не било
 у Црној гори.

Млетчићи и ако су знали тко е и шта е
 Сѣпан Мали, но опет им не буде мило, што
 се прогласио за Цара Рускога; и зато пишу
 Султану укоравајући га, како он то може ра-
 внодушнo гледати, да се шака народа Црно-

гораца и Брђана његовој многомогућној вла-
 сти противи, додавши му уз то, да су Црно-
 горци и Брђани већ и цара себи поставили,
 кои ће данас-сутра одбити му и Херцеговину
 и Босну, а по времену може бити лако и
 Србско царство обновити, и Султана најљеп-
 шие земаља лишити. — Како Султан Муста-
 фа III то чуе, а он нареди да пође на Црну
 гору 180,000 войске, коју ће предводити три
 Везира. — Тако по наредби Султановой, год.
 1768 око половине Августа, Везир Босански
 и Руменлиски дођу с войском у Кчево, опа-
 ливши Бѣлопавлиће, Пѣшивце, Бѣлице и
 многа друга Црногорска племена; а Везир
 Скадарски, Мехмед-Паша, продре у Црницу и
 попали с.

Истина да су Црногорци свуда храбро
 тукли се с Турцима, но 10,000 Црногораца и
 Брђана шта су могли спрема силе Турске? а
 и да су могли малину своје войске јунаштвом
 надокнадити, трпѣли су велику недоскудицу
 у џебхани, коју су им Млетчићи не само би-
 ли забранили, него јошт, да не би кои Црно-
 горац у Дуждеву државу од Турске сабљв уте-
 као, били су и своју войску поставили дуж
 све Црне горе од Грахова до Турске Арба-
 није. — Степан Мали, бојећи се својој глави,

сакріє се негђе, а Турци га стану искати од Црногораца, да им га по сваки начин предаду; Црногорци, жалећи Сѣпана Малого, одговоре им де є погинуо біоѣи се с Турцима, а да би лакше Турке увѣрили о Сѣпановој смрти, предаду им нѣгова коня брнѣша, и с тѣм сачуваю живот Сѣпана Малого. У толико, 2 Ноемврія, удари гром у Дуждеву войску близу града Будве, а други та исти дан тресне у Црници у войску Везира Скадарскога, и тако ти, Небом уплашена, и една и друга войска утече без обзира. Уз ту срећу и друга јошт већа прискочи Црногорцима, те отму џебхану Турску, кој є ишла Везирима у Кчево. Чувши два Везира шта се догодило од войске Скадарскога Везира и Млетачке, и да є Турска џебхана пала Црногорцима у руке, а к томе будући већ и зимно врієме наступило, побѣгну с Кчева, а Црногорци навале за њима и својски их избію. Тако Црна гора и тад као и вагда остане самовластна, а Брда од невољ уђу под Турке, нити су више хѣли знати за Сѣпана Малого, кои є и послѣ тога четири године, премда без свакога уваженія код народа, живіо.

Опет год. 1774 одступе Кучи од Турака, а Скадарски Везир, Мехмед-Паша Бушатлія, су 50.000 войске, у мѣсецу Маію удари на

њи, похара ии и поплієни, но и изгуби више од 1,000 люди. — Године 1785 Махмут-Паша Бушатлія, Везир Скадарски, подигнувши сву войску из Арбаніє, прієђе преко Љшанске и Рієчке нахіє, и, у Юнію мѣсецу, дође на Цетинѣ, ђе манастир похара и опади. Тако исто поплієнио є и попало у Катунској нахиі племена: Кчево, Велестово, Бѣлице Теблиће и Бѣлоше, а од Нѣгуша узме 1700 златніє цекина глобе, пак пође преко Ловћена и преко Паштровића и врати се опет у Арбанію. Ово є све Бушатлія без муке и без погибіє своє войске чинію; ер се тада Митрополит Петар Петровић, кои є 1782 год. по смрти Митрополита Саве за Црногорскога управителя постао, у Русіи находію, а к томе и три-четири главара Црногорска били су са стране Бушатлинє, или управ да кажем они су га и довели у Црну гору, и свой тој несрећи узроком били.

Састанак Екатарине Велике с Јосифом II у Херсону (1787 год.) нимао се ніє свиђао двору Турскоме, шта више, држао га є да се клони к унищитенію нѣгове владе у Европи. Диван нашавши се тієм уврїєђен, а к томе јошт подговорен од Инглезске стране, отважи се (24 авг.) објавити Русіи войну, у којој є и

Аустрія као Руска союзница морала участіе имати. Оба союзна Двора намисле послати своје люде у Црну гору, да Црногорце наговоре заратити с околніема Турцима, и с тіем силу Турску раздвоити. И донста (1788 у Ян.) дође Маіор Филип Вукасовић су 400 солдата, донесавши са собом по приличію новаца и Грамату од Цара Јосифа, коју Грамату од слова до слова ево овђе пренішуємо:

МЫ ІОСИФЪ втврѣй Божією милостію избраній Римскій Цесарз ввсегда множитель Царства Германій, Унгарій, и Бохемій, Далмацій, Хорвацій, Галицій, Лодомеріи и Славоніи Апостолическій Царь, Архивождз Австрійскій, Вождз Бургундіи и Лоторинги, великій Вождз Тосканскій, Велики Князз Транзибанскій, Вождз Медіолана, Мантви и Пармій, Графз Лесбургга, Фландій, Тирола, и прочаа, и прочаа, и прочаа.

Гледаюћи на похвалную ревность и израдичую храбрость с коіомз мужественній Народз Черногорекій ввсегда се подвизавао вѣру и слободу свою бранити и защищавати.

Обаблаемз вѣѣмз жителѣмз Черногорекимз и особито ихз Митрополиту Архіерею, Архимандритомз, Ігүменомз, Протопрезвитеромз и Священником, такожде и Губернатору, Сердарамз, Воеводамз, и На-

ХІАХЪ ИЛИ ТИ ПРЕДЛОЖЪ КНАЗЕМЪ, И ВСѢМЪ ЦРКОВНИМЪ
 ЖЕ И МІРСКИМЪ НАСТОАТЕЛѢМЪ

Да показатель сего Филипъ ѿ Вукасовичъ и
 Лудовикъ ѿ Пернетъ севъ заесто офицери ѿ непобѣ-
 диме наше войске, кои иду нарочито ѿ насъ послати
 дабы се евами наилучше договорили о начину и о-
 найболѣмъ спосоку како бы мы сирѣчь избержили бее-
 милостивѣйшее наше намѣреніе за еже народи ови
 ѿ тиранства отоманекіа власти избавити помощію
 всемогущаго, у христіанскѣ свободѣ поставити и
 всѣхъ онихъ достоинствъ и преимуществъ и свободѣ
 участники учинити конѣхъ толь мирно и спокойно и
 жикаю благополучни жители всѣхъ нашихъ Царствъ.
 Ожидаемо дакле да послѣ обе наше патенте и раз-
 смотрившіа важніа үзроки собственныа ихъ користи
 поманѣти жители Черногорекіи и ихъ настоатели какъ
 Церковни такъ и Мірскіи, реченыхъ офицеровъ здо-
 лжною ѹчестію примити бѣду, и да еже оно твердо
 вѣрѣютъ цюсе имъ у нме наше предложити бѣде,
 хожеду на себѣ здолжномъ искренностію и благодар-
 нимъ сердцемъ отвѣтвобатъ и да хожеду имъ не
 гамо допуститъ да могу свободно ити и доѣти, и
 у евакомъ мѣстѣ мирно и безвѣдно пребывати, но
 юще да хожеду имъ давати и кони подвози, бро-
 доби и хранѣ и препитаніе, путенастанники же и во-
 дители и еваку другѣ блршъ векъ бы могли на путѣ

ПОТРЕБОВАТИ И ТАКО ДА ИМЕЕ ХОЋЕ ВО ОБЩЕИ ЧУБЕ-
 КОМЪ ДОГАЖАЮ И СЛУЧАЮ ЕКАКА ПОМОЖЪ ДАВАТИ НЕБА-
 ВА ЛЮБОВЪ ПОКАЗКАТИ: НА ТАКИ КОНЕЦЪ БІМО ОКО
 СОВЕЩЕННОМЪ НАШОМЪ РУКОМЪ ПОДПИСАЛИ, И НА ТОЕ
 БЕЛИКИ И НАШЪ ЦЕАРОКРАТКЕИ ПЕЧАТЪ ПРИТІСНУТИ
 ДАЛИ.

ВЪ ВЪКНѢ МѢСЕЦА АПРІЛА СЕДАМНАЙСТИ ДАИЪ
 ЛѢТО ХРИСТОВО ТИСАЩА СЕДМ ЕТО ОСАМДЕСЕТЪ ОМОГО
 ГОДА:

ІОСИФЪ

(М. П.)

Кавницъ

ПОКЛАТІЕМЪ ЕГО ЦЕАРО - КРАТКЕВАГО ВЕЛИ-
 ЧЕСТВА АНТОНІО ИСПИЕАМАИЪ.

Народъ разумѣвши из Грамате Цара Јоси-
 фа блага намѣренія Негова — избавити хри-
 стяне испод ярма Турскога, прими радостно
 Вукасовиѣа, и обеѣа му се да ће ударити на
 Турску землю, по Митрополиту Петру Петро-
 виѣу, ніе тако у вољи било ратовати с Тур-
 цима; ер е, као чоек проицателнога ума,
 предвиѣао, кад се царевн умире, да ће Црно-
 горци на себе Турску войску навуѣи, како
 год што су е и пріе толика пута навлачили
 даюѣи помоѣ другіема. У толико доѣе и Пол-

ковник Тутолмни е Граматом од Царнице Екаторине II и е препоруком да подигне Црногорце на Турке. Митрополит и главари духовни и мирски, а тако исто и сви остали Црногорци, кад виде Грамату Благочестиве Царнице, најљубезниим начиниом дочекаю Посланика, и е весељем срцем свака обећа наперити своје силе и оружје против обштега Христианству непријатеља. Видећи Тутолмни, да е препоруку своју по жељи испунио, препоручи народу, да Вукасовића у свему слуша, а он се врати у своје отечество, оставивши Црногорцима као највећи аманат да Грамати Благочестиве Царнице послѣдују, па за тѣм да се изъзнісма великіема благодѣяніяма надаю коя им обећава у овој Грамати:

Божією милостію **МЫ ЕКАТЕРИНА** вторая
 Императрица и Самодержица Всероссийская,
 и проч. и проч. и проч.,

Пресвященнымъ Митрополитамъ и прочимъ Архирееамъ и всемъ духовенствомъ, Благороднымъ, почетнымъ и Намъ акбезнобѣрнымъ Правителямъ, Начальникамъ, Боеводамъ, Князьамъ, Дворянамъ и всемъ Гражданамъ слакныхъ и храбрыхъ Черногорскихъ и иныхъ изъ Единоплеменныхъ народовъ **Наш** и Императорскія благоколеніе и милость.

Извѣстно уже вамъ какимъ въроломнымъ и наглымъ образомъ не примиримой врагъ Креста Господна паки вызвалъ насъ на брань, и что Мы паки принуждены нашлись въ оборону Церкви православнои, и въ отмщеніе оскорбленнаго достоинства царскаго вѣнца Нашего обратитъ на него свхопятныя и морскія Наши силы.

Въ ожиданіи покуда флотъ Нашъ и бойски на немъ отраженныя подъ главнымъ начальствомъ Нашего Адмирала Грейга достигнутъ ередиземнаго моря и мѣстъ оному прилежащихъ для пораженія неприятеля Нашего, для исторженія народовъ Христіанскихъ изъ подъ ига Игаранскаго, и для обезпеченія свободы и безъ опасности тѣхъ, кои доселѣ еще храбростію отъ предковъ наследуемою противоборствуютъ Варварамъ, отправили Мы свхимъ патемъ въ Италію Нашего Генерала - Порвчика Заборовскаго *, снабдивъ его Нашими довѣренностію и наставленіемъ не токмо пріуготовитъ все для Нашего ополченія важное; но вкратъ прошеніямъ и желаніямъ народовъ христіанскихъ къ томъ краю прилегающихъ, удо-

* Заборовски због важніе дѣла ёго ё остао іошт на неко вріеме у Петербургу, а мѣсто себе послао полковника Тутолмина пропратикши Грамату га своимъ писмомъ и препоручивши га Мингрополиту у мѣсто себе. У

БЛАГОТВОРИТЬ ОНЫМЪ ПО ВОЗМОЖНОСТИ И БЕЖНОЕ ПОДАТЬ
ИМЪ УТѢШЕНІЕ.

Храбрыхъ Черногорскихъ и прочихъ имъ Единоплеменныхъ народовъ горячность къ вѣрѣ Православной, и приверженность ко Всероссийскимъ Самодержцамъ исповѣдующимъ оню со вѣкъ Царствомъ ихъ, вѣдомы всема свѣту, на и пачеже со времени Божественно-славнаго Императора Петра Великаго. Удостоверены бывши въ таковыхъ же расположеніяхъ ихъ народовъ, повелѣли Мы поманствомъ Генерала - Поручика открыть къ вамъ сношеніе, преподать вамъ обнадеженія, о Нашихъ Императорскихъ милости и благоволеніи ко вѣкамъ вамъ, и Божьему благочестію невѣрными поругаемое, якобы отъ нихъ угрожаемое и угнетаемое, безъ опасености и покоя ими нарушаемое вдохнуть въ васъ ревность раздѣлать къ Намъ подвигъ противу врага имени Христіанскаго, въ такомъ случаѣ о мѣрахъ подыятія оружія и опосредствіяхъ вамъ въ томъ, къ вамъ согласитесь; въ чемъ имѣйте къ намъ вѣру, и будьте благонадежны, что Мы всегда на еердцѣ имѣте вѣдемъ стараться обезпечить васъ по всей возможности; тѣхъ же кои отъянное къ общему благу сердце и храбрость окажутъ, Нашю Монаршею Милостію и Божьими отъянить неприменно. Богу всемогущему къ вамъ со вѣкъ благихъ намѣреніяхъ вашихъ по-

рѹчѹмъ, пребываемъ вамъ Нашею Императорскою милостію всегда благосклонны. Дана въ царствѹющемъ Нашемъ градѣ Свѣтаго Петра, Марта четвертаго на-десять днѹмъ въ лѣто стѹ рождества Христова тысяча седмъ сотъ восемьдесятъ омаго, Государствования же Нашего двадцать шестое.

Е К И Т Е Р И Н Я

Графъ Иванъ Остерманъ

За тѣмъ одма, Маіор Вукасовиѹ слуд по Црној гори и по Брдима, коя су тада под Турцима била, распише кнѹжге, у коима е народ позивао да узме оружѹ и да ратуе с Турцима, обећавајући юнацима награде а свему народу независимост од Турскога двора. Игумну Острошкѹме (у Белопавлићима) овако е писао: „ Сад или већ никад, оче! напути Бр-„ђане да сѣку турке; Божа ти вѣра бити ће „за њих боль ере прѣсвара ніе. А како свега, фа-„ла Богу! доста имамъ, да се саедише Црногорци „и Брђани сав Христьян. Лук би к нама окренуо, „и све би смо с помоћи Бога учинили. Саде, „Оче! мореш посве срећан и честит твоѹ „данке учинити; ере, Божа ти вѣра, све „што себи желум то къ теби учинити. само

„неуписти ову згоду, но, ако мош, утврди
 „и едан дан да упремо на Спуж оли Подго-
 „рицу; аколи даде Бог да узмемо теби ће бити
 „сто цекинах, а Брђанима велики дар. Тко
 „ми донесе главу, Меѣикукића (забита
 „Спушкога) имат' ће другієх сто цекинах, а
 „теби и тако дар велик. Учини како те Бог
 „учи, и дай ми одговор.“ А Пиперима у
 писму вели: “ Видієт' можете из кнѣге Гос-
 „подина Владике Петра слогу и єдинство двієх
 „найсцлїєх Дворовах, и силу, кою од Бога
 „и истієх Дворовах свакоме кон у Христа
 „вѣрує ова два Двора шцлїю, брез онога што
 „сте разумїли да я, фала Богу! од честите
 „круне Тесарске досле свега доста доїю єсам.
 „Ово іюшт сто путах овошко биће опієх, кон
 „буду вѣрно Бога и ова два Двора служит',
 „кои Дворови за ваша одкупленія цемаре
 „благо похарчити, и своієх судитах (подашкѣ)
 „крв пролит'. Даклен, витезови! сво згода,
 „коя нишї є била, нишї ће бити док свієт
 „буде: ово благо, коє имам, мислим свієм
 „вѣрнієм єднако дієлити. Божа ви вѣра, кон
 „гоћ буде болїи юнак имат' ће болїи дар. —
 „Ви сте досле Турскої вѣри сцлїом доста по-
 „моћи дали, еле не моїте сада без неволї,
 „но се диж' те да ископамо скот варварски;

„то ми јутрос ласно учинит можемо, кад Тур-
 „ци помоћи не имаду, а ми, фала Богу! свега
 „доста имамо, а веће нас е по Тураках; а
 „немислите, Божја ви вѣра, да е присвара, и
 „я док сам жив оставит' вас нећу. А кад бу-
 „де мир учинит' ће за вас тврди мир како
 „и за себе ова два Царства, - Устай те ако ће
 „те себи добра, и да ви дам што и друзіема.
 „Гледайте да се не будете кајат', а Бог ви у
 „помоћ.“

Црногорци и Брђани видећи силна обећа-
 ња у писмама Вукасовића, та час оружаю се
 и, примивши од истога нешто мало праха,
 су оно 400 солдата обколе Спуж; но не имаю-
 ћи нити тонова, нити друге какве војне опра-
 ве за узимањ града, не могу му ништа учини-
 тити. Вукасовић то ніе ни тражио; он е задо-
 вољан био кад е видіо, да се допета Турци и
 Црногорци завадише, пак између овје понав-
 лакне и вѣрно су оно своје солдата измакне
 се (22 авг.), и пође од куд е и дошао.

Кад су (1791 год.) сојузни Дворови е пор-
 том Отоманском мир учинили, сваки се за се-
 бе и своју корист како е могао постарао, а
 Црногорцима у діо остане вазданши е Турцима
 рат и узаймна мржња, а сувише јошт гњев и
 ярост Кара-Махмута Бушатліе, Везира од Ар-

баніє. Овай є іошт од давнога времена біо одметнуо се од свога Цара, и учиніо се самовольнієм господаром свога отечества, и великієм неприятелѣм Црногораца, с тієм више, што су му се Брда почела одмећати и приступати под Митрополитову владу! и зато почне приправляти се, да тайно войску купи. Чувши то Митрополит пише му и замоли га, да се прође войштєня на Црну гору и на Брда, на кое му Кара-Мтхмут одговори, да он не купи войску на Црну гору, него само на Брда, коя су му се одметнула, и препоручи Митрополиту, да не дає помоћи Брђанима, нити да їи пусти бѣжати у Црну гору, ер ако помогне Брђанима, а он ће и њїи и онога кои їм помогне. Ћерати „лютом, лютом Арбаніом.“ А кад види Митрополит, да зблия Кара-Махмут мисли ударити на Брда, одпише му овако: „Што ми пишєш да Брђанима помоћ „не даєм, и да ихъ непустим у Црну гору, „то ми немој говорити, што ми закон њ мой „душа неда учинити. Брђани су мой браћа као „и Црногорци; што ли кажєш твою люту Арбанію, я видим да се ти у твою силу уздаш; „али се спомени, да є сила само у єднога Бога, коєму се ми предаємо и молимо, да нам „буде у помоћи. Знаш. колїко си зла и сра-

„моте Црногорцима учинио, и како си ми Цр-
 „кву и манастир на Цетинѣ опалио и разуріо,
 „кад сам я біо на пут у Русію, пак и то бѣх
 „све заборавіо, и за оно зло чиніо сам ти до-
 „бро кад ти од Цара бѣше мука дошла, и ніе-
 „сам Црногорце пуштио да супроћ тебе пођу
 „Сад те опет молим, прођи се сиротинѣ Бр-
 „цке, да се права крв не пролієва. Ако ли
 „нећеш, хвала да є Богу! а ми ће мо се од
 „твое силе и напасти с помоћу Божиом бра-
 „нити докле едан тече.“

Јошт од како є Вукасовић из Црне горе
 пошао, помишљо є Митрополит на ово най-
 важніе: ако допста Везир навојшти на Црну
 гору или на Брда с чим ће га дочекати. Не-
 имајући новаца пошаль Императору Јосифу
 Архієрейску митру, молећи Га, да му за јо
 даде џебхане. — Ту є митру поклонила бла-
 жене памети Елисавета Петровна, Царица Ру-
 сійска, Митрополиту Василіи, и кад се овај
 у Петербургу преставіо, митра є послана би-
 ла у Црну гору Митрополиту Сави. Као знак
 Царске милости била є скупоцѣна, и више є
 валила, него што є уцієнѣна била. Тако (1790)
 Леополд II, будући се већ біо Јосиф II у
 вѣчност преселио, пошаль око 500 барѣла пра-
 ха, и спрема тога олова и кременя ч Црну

гору, и препоручи да се то раздіели, и да се нештеди потроштити противу Турчина, непријателя обштега и гонителя христіанства.

Године 1796, у сред љта, дигне Кара-Махмут войску на Брда, да њи најпріе освои и похара, а со тіем да су му и плећи сигурне од њи, кад би на Црну гору послѣ навојштию. Брда сва, осим Куча, тайно пошало свое депутате молиги Митрополита и Црногорце, да им помоћ даду. Они им то драговольно обећаю с овом заклетвом:

„Ми сви главари и старѣшине и вас *)
 „збор од Црне горе, будући на данашњи дан
 „сабрани на едно мѣсто, а то чујући и виде-
 „ћи, да се Турци справљаю и готове са свом
 „силом и љкости супроћ нас и наше браће
 „Брђанах, радећи и жудећи, по ваздашњему
 „њихову лукавome обичаю и мрзости супроћ
 „христіанства јавіем или тайніем начином, ка-
 „ко би нас разурили, и у вѣчно поданство и
 „невољу подложилш. Зато разбпрајући и ми-
 „слећи на све оне несреће, кое су се Славе-

*) У Црној гори у многима ріечима писме а, ишти се изговара чисто као а, ишти као в, него између обадвога, као цвмачко ѿ, на пр-вѣс, мѣч, опѣнци и т. д.

„но-Србскоме роду нашему од издає и несло-
 „ге догодилиє, сви єдинокупно рекосмо и одду-
 „чисмо, и темельнито са заклетвом утврдисмо,
 „цѣљујући частии и животворяшти Крст Хри-
 „ста Господа и Спасителя нашега, и свето
 „Еванђелиє, да хоѣмо сви супроћ общтега
 „христьянскаго неприятеля за православну вѣ-
 „ру и за свети закон, и за нашу предрагу
 „слободу и вољност нашу, и за любезно ота-
 „частво, за своє цркве и манастире, и за жене
 „и ђецу нашу воевати, и трудити се са своим
 „снагом и крѣпошћу, да би не допустили на
 „себе и на послѣднѣ наше тешки и жестоки я-
 „рам Агаряньски, од коега смо се до садашнѣга
 „времена, с превисоком помоћи свесилнога Бо-
 „га, по изгледу и примѣру блаженочившиєх
 „родителяx и прародителяx нашѣєх, оружѣм
 „своієм бранили од времена и разоренія наше-
 „га Србскога царства, и потом од доба послѣ-
 „днѣга Принципа и Господара нашега Ивана
 „Црноєвића. И како се праведно и истинито
 „заклинамо, тако нам у свачему Бог помогао.
 „Амин! Амин! Амин!“

Сютри дан послѣ те заклетве поѣе Ми-
 троподит су неколико Црногораца, и учини
 табор на лѣвој страни рѣке Зете, на мѣсту
 названом Слатина. У маю дана дођу ту и

остали Црногорци и Брђани, свега око 8,000
 люди, а Кара-Махмут су 20,000 войске већ
 находио се под главицом Височицом, више са-
 мога града Служа, а далеко од Митрополитова
 логора 2 сахата. Тако су девет дана сталле
 обадвје войске една спрема друге без да се
 ударе, док десети дан (11 јулія) Турци за-
 почну бой. Митрополитова войска дочека их
 јоначки, и пред сами вечер, послѣ крвавога
 боя, поћера их преко села Мартинића и у
 Служ ућера. Тај дан пало є Црногораца и
 Брђана мртвиє 23, а ранѣиє 26; Турака по-
 гинуло є главне госпоре Ага и Бегова 67, а
 остале войске више од 1,500 люди, осим мло-
 диє ранѣиє, и сами Кара-Махмут-Паша ра-
 нѣи едва є с главом утекао.

Везир Скадарски оздравивши брзо од ра-
 не, и желећи загладити срамоту пред својема
 подчинѣиєма, опет изнова скупи до 40,000
 войске, и те исте године, с почетка есени, и-
 зиђе на Доляне. Кад Митрополиту ти гласи
 дођу, он распише књиге свуд по Црној гори
 да се войска купи, и да се бране од непріа-
 теля; но само Катунјани дођу, око 400 люди,
 с којема Митрополит (9-га Септ.) пође с Це-
 тиня, и на Вучи-студенац ту вечер дође. У
 неколико дана ту чу се јошт Катунјана при-

купи до 4,000, а међу тим Везир изиђе са својом войском на Ситницу. — Брђани нијесу смјели доћи ни састати се с Катунлима; ер су Бјлопавлићи мислили да ће Везир ударити на њи, а Пипери држали су за цијело, да ће на Пипере, као што е доиста и био Везир о-иравіо спрема еднѣ и другѣ по 2,000 люди, да ии с тѣм омете, да не би дали помоћи Црногорцима. Кучи пак, нешто митом, а нешто и страхом Турскѣм овладани, нијесу помагали Митрополиту него Везиру. — Митрополитова войска (22 Септ.) крене се на Бусовишк, и ту с ои са својсм Архісрейскѣм словом по-оштри, да не пожале умрѣети за православну вѣру и за свос отечество. У то доба удари Везир на Крусе, село у Љвшацској Нахи, ље га Љвшаши, јошт су неколико Црногораца, храбро дочекаю; но не могавши толикој сили Турској одолѣти, принуђени буду повући се на траг, а Турци село и цркву опале. За тѣм одма ударе Турци и на Митрополитову войску, коя такођер морала е мало уступити. Митрополит опет свою войску ободри и побуди на храброст Мартинићском побѣдом и славом, коя ии очекуе ако одоле Турцима. И заиста Катунли одма наваде на Турке; ови по жестоком бою обрну плещи, а у толико

прискочи Рієчка и Црничка нахија, те ти онако с Катунянима сложно поћераю и са свієм разбио Турску войску. Тай є бой трајо три сахата, у коме є пало мртвіє Турака до 2,000 глава, а и самога Везира Махмута посиєку, кога се глава и дан данашњи у манастиру на Цетиню храни. На страни Митрополитовой остане на мьсту мртвіє 32.

На скоро за тієм (1797 год.) Французи освоє Млетке и уништоже републику, а Боку Которску даду Императору Аустрискоме. Которани у стара времена имали су свою по себи републику; но боећи се, да ньом Турчки не завлада, своєвольно год 1410 предаху се Млетчићима с овієм уговором: „ако република Млетачка, макар због каквога политическога догађая, не буда кадра бранити Котор, а она да га неможе ни коме другоме ни уступити ни продати, него да га остави у нъговой старой слободи.“ Из овога узрока тешко є било Бокезима признати власт Римскога Императора, коме є Боко-Которска област без узрочно предана Кампоформиским Трактатом. — Главари обштина Боко-которскіє, пошто то чуо, пошло искати совѣта од Митрополита Црногорскога, да њи научи, шта треба да чине. Он њи одговорц, да поставе

земаљску управу и гвардию, која ће држати суд и поредак, а република Млетачка, ако се обнови, зато им неће зазрети; него ће им јошт захвалити; ако ли се пак република не обнови, нека се предаду Римскоме Императору, но на онај начин, како су и под Млетчињима били. Бокези сречно захвале на таквом совѣту, и обећаю по њму владати се, а Будвањни јошт к томе истога Митрополита изберу својем покровитељом за вриеме, као што се види из овога с матице превода.

(М . П)

„Бо имя Христа амин.

„1797 године

„Јуліа 14 дана

„Град Будва, од давније времена била е
 „подчинјна аристократической Венеціанској
 „влади, којој се своевольно предала, и по-
 „крај све разніе и плачевніе премъна военіе,
 „остала е вазда вѣрна. Сад, кад е већ нѣзни
 „владатель одрекао се аристократическе власти:
 „Будва са својом околином на данашњи дан
 „торжествено, свое- и драго-вольно предајући
 „се, предае се Н. Ц. К. Величеству Францу
 „II краљу Маџарскоме, Боемскоме, Хрватско-

„ме, Далматинскоме и пр. и пр. и пр., од
 „кога милости Царске проси, и просећи на-
 „да се добити оне привилегіе, коє є и пріє
 „уживала. А дотле, докле у покровительство
 „Всемилюстивѣйшега Н. Величества примлѣна
 „буде, избира за свога покровителя, сахрани-
 „теля и судію Петра Петровиѣа, многославно-
 „га Архієпископа и Митрополита Црногор-
 „скога.“

Ово є писмо у нећельни дан у соборној
 цркви с амвона прочитано, а по том у при-
 сутствию многочинства предано Митрополиту.

За тиєм одма на брзо Бокези, видећи да
 є безповратно престала република Млетачка,
 пошлаю своє депутате на Корчулу Генералу
 Рукавини, кои є біо упутію се с войском пут
 Боке, и тако 10 Августа те исте године дође
 и завлада Боком Которском на она условія,
 на коя є Венецији принадлежала.

(Продуженіє слѣдоваће.)

II.

ЦРНОГОРСКЕ

ЮНАЧКЕ ПОПЈЕВКЕ.

ПЪСМА ПРВА.

О БОЮ РУСКОМЕ И ТУРСКОМЕ

КОД ЧЕСМЕ.

Войску купи Цар Мустафа силни

У Стамболу на дивану своме,

Све нѣгове Паше и Везире

И велике Аге и Спахје

И остале Турске витезове

Када их с Царе сакупио,

Овако е ріеч бесѣдіо:
 „Витезови Турци и господо!
 Єли Була родила юнака,
 Ко ће поћи пред моіом армадом,
 Да уфати Орла Ценерала
 Од Русіе землѣ православне?
 Кад би нѣму Бог и срећа дала,
 Да би Орла жива уфатио,
 И довео на дивану моме,
 Я бих нѣга дивно даровао:
 Дао бих му велико Везирство
 Без промѣне дванаест годшах.“
 Колико є ордіе Цареве,
 Ко чуяше свак се глух чиняше,
 Ко виђаше очи одвращаше.
 Адмиранта од войске Цареве
 Овако ми Цару бесѣђаше:
 „Силни Царе, наше жарко сунце!
 Я ћу поћи пред твоіом армадом;
 Не ће проћи ни петнаест дана
 Я ћу Орла жива уфатити,
 Довести га на дивану твоме
 И без ране и без мртве главе.“
 Кад га силан Царе разуміо,
 Тад весело на ноге скочио,
 Алай-баряк зелен износио,
 Па коме с Царево знаменї:

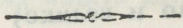
Наврх нѣга мѣсец и звѣзда;
 Усред нѣга Отмановиѣ Царе,
 А до Цара два веля Везира;
 Надио нѣга тешка топузина.
 На ѣмѣе баряк поставише,
 Осам данах шемлук учинише,
 А послѣе едра отворише,
 Засдрише морем дѣбелѣем.
 Тражи Папа Орла Ценерала,
 Орла тражи наѣ га не могаше,
 Орле боя под Моріом бѣс,
 Под Медуном и под Наварином;
 А га кнѣже танке допадоше
 Од некаква добра прѣтеля:
 „На знаѣ ти Руски Ценерале!
 Ето на те све силе Цереве,
 Да ти имани крила соколова,
 Не би перя мяса унѣсла,
 Бѣжи мудро, а не гижи лудо!“
 А кад Орла кнѣга допанула,
 Кнѣгу штіо паксе маскаріо
 Овако є собом говорио:
 „Фала Богу, луда кауринна!
 Што ми пише у кнѣги бѣлоѣ
 Да я бѣжим низ море Царево.“
 Пак є Орле войску окренуо,
 Уз Царево море засдріо.

Иште Паша Орла Ценерала,
 А Ценерал Пашу Капетана.
 Кад су били код Едрене града,
 Ценералу страже говориле:
 „Паша круно, Орле Ценерале!
 Што е мора испод Едри школя
 Да се мора видѣти не може,
 Но све едра, весла и лантше,
 Велика е войска у Турчина.“
 Кад е Орле рѣч разуміо,
 Три баряка е кретоm износио:
 Едан баряк Господ Исус Христос,
 Што ѿ Татару Цару одузео,
 Кад е пріе ш нѣме боя біо;
 Други е кретоm светога Андриѣ,
 Баш патрона од славне Русіе;
 Трећи Орле баряк износио
 Са знаменѣм стрмоглав мѣсеца,
 А виш' нѣга крест се надвисіо.
 На обѣду сабира Господу,
 На обѣду и на договору,
 Пак их меће за софром свѣтлом,
 Лісно их Орле разредіо:
 С десне стране Епистона Бана,
 А до Бана Драган' Ценерала,
 А с ліеве Каваліер' Леса
 Палкућу од Новога града,

Кога роди Словинска краиша,
 Словинскога рода и племена,
 Још до Леса Ценера! Тодора
 Пак овако Орле говораше:
 „Свистоне, вѣрна вѣро моя!
 Ти си мени вазда вѣран био,
 А ко Бог да и свети Андриј,
 Данас ћемо бити бој с Турком,
 И пріе смо с њиме бој били,
 С' проклетіем Царем Татарином,
 Кой-е виши од Отмановића,
 Али смо га с Богом предобили:
 Ето тебе бойне нави двіе,
 И уз тебе Драган' Ценера,
 Имаш снажно удрити на Турке;
 А ти Лесо, мой сиви соколе!
 Родила те Словинска краиша,
 Словинско га рода и племена,
 На тебе су три Царска знамена:
 Крст, медаља и златна колајна,
 Ніе ти их бабо оставіо,
 Ни ти си их за паре купио,
 Но их еси јуначки добио
 Узимљући Цареве градове,
 Сад ето ти бойне нави двіе
 И уз тебе Ценера Тодоре,
 Имаш снажно удрити на Турке;

Я бу удрит' с моіом бойном навом
 На Турчина Пашу капетана,
 На њгове силне Султаніе.
 Но вас молим, браћо и Господе!
 Кад би коме до невољ било,
 Живиѣм се огњѣм изгорите,
 Турчину се живи не предајте,
 Поштеніе нама погинути,
 Но срамотво у Русию поћи
 Преко мора из земљѣ Латинске.
 Кад с Орде войску разредіо,
 Тада силни Паша ударіо,
 Кад се, брате, близу састадоше
 Немило се они поздравіше,
 А живіѣм огњѣм ударише,
 Двіѣ уре луне небіаше,
 А славо се море не виђаше,
 Од тълесах Турских и Ришћанских,
 По хиљада на едно падаше,
 Єдан другом лде задаваше,
 А Света се гора одзиваше
 Од велика огня жестокога;
 Ал Турчину боля срећа бѣше,
 Жарко сунце зађе за планине,
 Бунаца с море уфатила,
 Такале се фуште и галис,
 И Русинске лаве и фрегаде

Под Цареве силне каравелѣ,
 А био их данак оставио,
 Тавна их с ноћца уфатила,
 Паша пође под Чизмом биелом,
 А Ценерал под Ђдреном градом,
 На када с по зорници било
 Ценерала књига допавула
 Од некога Грчкога момчета,
 Памѣсника од войске Цареве:
 „На знаиѣ ти Руски Ценерале!
 Е те чека Паша капетане,
 Баш под Чизмом да се ударите “
 А кад Орле књигу прогледао,
 Пак с своју войску подигао;
 Заран Орле Чизми долазио
 Неиће бити Цареве ђемис,
 Него чека док му данак прође,
 Данак прође тамна ноћца дође.
 Кад с ноћи неко доба било,
 Под Турском се войском примакао,
 Три бурлота с огњем учинио,
 Сву Пашину флоту запалио.
 Фала тебе наш едиин Боже
 Ђе ми Орле предоби Сокола.

ПЪСМА ДРУГА

Бой Црногорацах с Турцима,
кои се догодіо 1756 год. Ноемвр. 25.

Книгу пише од Босне Везире,
Пошилъ є домнои гори Црної
У манастир на полъ Цетинъ,
Василии Петровиѣ Владики,
Овако му у книги говори:
„О Владико, црни калуђере!
Пошли ми харач горе Црне
И дванаест младих ђевојках
Найльпшіех, кое можеш наћи,
Од дванаест до шеснаест лѣтах,
Међу њима Белу Станишића,
Ако ли ми то послати нећеш,
Кунем ти се вѣром и законом,
Да љу Црну гору дохараги,
Пороби љу мало и велико;
Што є мушко и старо и младо

То ће бити у робство узело.
 Кад Владика књигу разуміо,
 Он сакупи од земљ главаре,
 Главарима књигу кежеваше,
 И овако ріеч бесѣђаше:
 „Црногорци, мој браћо драга!
 Ако харач и ђевойке дате,
 Я у Црну гору стајт нећу;
 Ёр слободе имати не ћемо,
 Ни юначке славе ни поштеня,
 Него ћемо вѣчно останути
 Под срамотом у невољи тешкой;
 Ви не ћете бити господари
 Ни од себе, ни од ђевояках.“
 Кад главари ріеч разумѣше,
 Сваки мисли пита ће кон рећи;
 Вели Милић Протопопе Јово:
 „Я говорим, да ништа не дамо,
 До студена біела камена,
 Ёр сам радій главу изгубити,
 Но срамотно віек вѣковати.“
 Рече Сердар Поповићу Стано:
 „И я велим, да му ками дамо.“
 То на сврху и сви утврдише,
 И заклетву зато учинише,
 Да му никад ништа дати не ће,
 Нако жива огня из пушаках.

То Владика сдва и чекаше,
 Пак на ову књигу одоговара:
 „Чудим ти се една потурицо!
 Што будалиш и у књигу пишеш,
 Да ти пошљем харач горе Црне
 И дванаест младих ђевољкаш
 Најљепших, што се може наћи,
 Од дванаест до шеснаест љџах,
 Међу њима Бџу Станишћа;
 Послаћу те, Босански сливару!
 Један студен камп за хараче;
 Други камп за ђевојке младе,
 А за саму Бџу Станишћу
 Од вепровах дванаест реповах,
 Да их носиш на тумбану твојој,
 Нека знадеши што је гора Црна,
 Да за Турке не рађа ђевојке,
 Ни за младе, клете, потурице,
 Но за своју ћецу Црногорце,
 Коино би вољџ погинути,
 Него тебе једну одправити
 Стару, хрому, кљесту, ол' слиепу;
 Што ли кажеш, што ли се закљинеш,
 Да ћеш Црну гору похарати,
 Ја се уздам у Бога вишњџа,
 Ако доћеш харат' гору Црну,
 Да ћеш у њој главу оставити,

Ђе су многе главе остануле
 Од Турака и Турских конях.“
 Кад Везиру она књига дође,
 И кад виђе што му књига каже
 (Колико се бьше разрдиѳ)
 За браду се руком дофатио,
 О патосу ногом ударио,
 И срдито войску сакупио
 Од све Босне и Херцеговине;
 Пак дозива Ђехаю своєга:
 „О Ђехаю, моя вѣрна слуго!
 Ето тебе силовита войска,
 Четрдесет и седам хиљада,
 Иди, слуго, домној гори Црној,
 Роби, пази села и вароше,
 Сѣци мушко и старо и младо;
 А што женско видиш поприлици,
 Старо колѣи, а младо доведи,
 Доведи ми робѣ свеколико!
 А остало што нићариц тамо,
 Од нѣга ти ништа узет не ћу.
 Црногорци када разумѣше,
 Како на њих иде Турска войска
 Од све Босне и Херцеговине,
 Дочекаше на Броћанац Турке
 (Спрам' бјела Оногошта града)
 Ту се войске боем ударише

Без престанка за петнаест данах;
 Али ево муке и жалости
 За юнаке, младе Црногорце,
 Не стаде им праха и олова,
 А купит' га нигђе не могаху,
 Ёр Млетчићи бѣху забранили
 Под жестоком од смрти кастигом,
 Да им нико ништа не продае
 Из државе Дужда Млетачкога,
 Но се бране с Турском џебеханом,
 Што могаху они уграбити
 На ранѣне и на мртве Турке,
 Кои онѣ у бою падаху.
 Док на Кчево изидоше Турци
 (На краини мѣсто Црногорско),
 Оно мѣсто огњем опалише,
 И јошт многих опалил могаху;
 Но Бог посла, да є њму хвала!
 Од некуда добра пријатеља,
 Кога бѣше срце забољело,
 Те он ноћно посла и продае
 Неколико хиљадах фишеках.
 Црногорци кад то видјеше,
 Од радости играт' започеше,
 Пѣваюћи пѣсме од добића,
 Кое дижу срце на юнаштво,
 А сјутри дан, у зору бјелу,

Халакнуше, Бога споменуше,
 На шаторѣ Турско ударише,
 Као вуци на бисле овце!
 Разагнаше Турке на буљоке,
 Тераше их гором и планином
 Од зорице до мрклогa мрака,
 Догнаше их опет до Броћанца,
 Ту Техаю ране до падоше,
 Ранѣна га унесоше Турци,
 Да он каже од Босне Везиру,
 Какво му е било путовањѣ
 За' ђевойке у Караџаглају *),
 И колико води ђеволках,
 Да му не би коју потагли,
 Ол' за дѣшну ружнију промѣниш.

*) Црну гору Турци називаю Караџагла.

ПЪСМА ТРЕТА.

ОСВЕТА КучКА.

Санак сница Диздар-Агишица,
Върна люба Диздар' Якуп-Аге
У Жабляку граду крапчиноме,
Бе се густи облак подигнуо
Од крваве Србске горе Црне,
И покрио града од Жабляка,
На град кишу крваву пуштио;
Бе из нѣга мунѣ сѣваху,
А огньне мунѣ и громови;
Бе су Жабляк мунѣ попалиле,
А громови на нѣм разуриши
Диздареве дворе и сарае,
А из таме ђено загракаше
По бедему дванаест орловах;
Бе е до нѣ едан долетіо,
Прекрио е крвавом маралом.
Тек на бедем они загракаше,

Виђе Када, виђеће е јди!
 Ђе стадоше хитро долетиват'
 Соколови од Србске краине,
 На вели се ята савјати
 По тврдоме граду Жабличкоме.
 Женска страна свака странљивица,
 Тек што снѣла на ноге ђипица
 Из миндера и мехка душека,
 Из край свога Диздар Јкуи-Аге,
 Нак нећера ватру на кресиво,
 Те упали воштану свѣћу;
 Ал се Ага није пробудио,
 Веће трудан у миндери снава,
 Е се туре бѣше уморило,
 Играјући хата четвртака
 По широку пољу Темовскоме
 С' господом се на цилит бијући;
 Не сміе га млада пробудити,
 Е е Ага момче посрдито,
 Да јой санљив што не рече ружно,
 Веће над њим стои у миндери,
 Рони сузе низа свое лице,
 Како бисер низ бѣлу свилу;
 Една јой се суза отиснула,
 Те е Аги лице наквасила.
 Скочи Ага те збори срдито:
 „Давор кумо, остала му пуста!

Даних сам те пуну начинио,
 Лучевом те шиндром утврдио,
 Па си лѣтос мене прокапала.“
 Алиц Аги говори кадуна:
 „Ага драги, живота ми твога!
 Ние тебе прокапала кула,
 Већ е тебе проплакала люба.“
 Па почела Аги каживати,
 Ка е самак у миндери сишла,
 И овако иѣму говорила;
 „Млади Ага, драги господаре!
 Ако ће се што вѣроваг' санку,
 Оће власи Жабљак похарати,
 Наше дворе огиѣм изгорѣти,
 Тебе убит' али обранити,
 Мене младу у робство узети,
 Већ на поге Ага господаре!
 Те изтрчи на бојни кулу
 Више грацке демирлиг капие
 Пали крию а жежи зеленку
 Нек отидне ска по свиѣсту
 Умах ће ти топи окунити
 Сву крашну Турску до Мораче
 И зелена Блата дубокога,
 Ту зазора нема, господаре,
 Ти си, Бог ме, на крашну люту,
 Нико ти се подругати неће.“

Ага врисну када се помами:
 „Муч' Кадуно, луде ти си главе!
 Лакше збори, да те не зачую
 Мои момци, хитри витезови,
 Нїє рієч свїлена марама,
 Да є свїєш на у нїдра турини,
 Већ є рієч една одалица,
 Може поћи од устах до устах,
 Могу момци рієч разасути
 У кафане и на диванане,
 Кад зачую Турци витезови,
 Би се мене могли подругати,
 Ја ме са њим штогођ прекорити,
 Да се боим Кавурске краине
 У тврдоме граду Жаблячкомє,
 Коя нема топа убойнога,
 Ни кумшаре да пали махале;
 Ја се граду не боим Жабляку
 Док су на нїг' тоши огнїввити,
 Кои могу окупит' краине
 Десет хилад' од едиога гласа,
 Од другога, Скадар на Бодну
 И нїгову Малесију люту;
 Да пань дође свїєт до Дунава
 И до синя мора дебелога,
 Би се грдан с нїга повратио,
 А камо ли сама гора Црна,

Ка' и што се грдан повратио
 Вукасовић Филип маџарине,
 И Нѣмачки плаћени солдати,
 Те возаху топе и кумшаре,
 И са њима листом гора Црна,
 Него мучи, не плаши се Кадо!
 Сан е лажа, а Бог е истина,
 Ружно си се главом наслоница,
 А ружно си нешто помислила.“
 Ал му Када јопет бесѣђаше:
 „Не збор' тако, мой драги Агане!
 Ј сам јучер на зилџет била
 У етreve, Каде Дервишесве,
 Она ми е млада калпвала,
 Да е чула од брата Ахмета:
 Од ка *) Куче посѣкоше Турци
 На мир Божи и на вѣру тврду,
 Да се власи Црногорски фале
 Едан другом у пјане механе,
 Да ће на град Турски ударити,
 Поробит' га, ватром попалити,
 И са тиѣм Куче осветити.“ —
 „Муч' Кадуно, Ага јој говори,
 Не мучи ме да починем трудан.“

*) Ка, што и како, н. п. од ка е овђе — од како е овђе и пр.

Ага главом на душеку клону,
 Кадуми се снавати не дава,
 Већ довати иглу од билјора,
 Поче ситно по ђерџефу везти.
 У то саба зора отворила,
 И изтекла југария даница.
 Зивну Када лагахну орфану,
 И пружи јој ермајли ибрика,
 Да донесе воде из чатриџ,
 Да Турџиня прифати авдеса;
 Скочи млада и ибрик прифати,
 И одтрча к' дубоку бунару;
 Спушти хитро на чекрк узницу,
 И зафати воде из бупара,
 Па погледа пут грацке капис,
 Јусуф-Ага ђе обично стои,
 И с' момцима караулу чува,
 Крвавоме граду Жаблячкоме,
 Али има нито виђет' орфана;
 Удигли су дванасет јонаках
 Од ваљатне Србске горе Црне,
 Притисну ли табљу и авлино,
 Јусуф-Агу уфатили жива,
 Свезали му наопако руке.
 Кад то млада очима виђела
 Потурица ермајли ибрика,
 Па потрча у харем Кадуми.

Па ию ми се разлютила Када:
 „Што би кучко, змія те убила!
 Од шта си се тако уплашила,
 А саба є зора отворила?“
 Ал іой млада говори орфана:
 О госпојо, Якуп-Агинце!
 Имам ти се рашта уплашити:
 Кад зафатих воде из бунара,
 Бачих очи на грацку капію,
 Ђе но Ага чува граду стражу,
 Ал ту јада имам видіети!
 Улећело дванаест орловах
 Од кржаве ломне горе Црне,
 Уфатили млада Юсуф-Агу,
 Па га воде по грацкој авліи
 Свезаних руках наопако.“
 Виче Када и кара орфану,
 Да не чує млади Якуп-Ага,
 Док не види ели то истина,
 Па отвори срчайли пендере,
 Види Када ніє прієвара,
 По истина што каже орфана,
 Па ми поче питати служкиню:
 „О служкиньо, убила те гуя!
 Да страшнієх влашкієх юнаках,
 Што су нама у град улећели:
 Єдан сете на високу кулу

Више тврде од града капије,
Над њиме се свилен барјак вие,
Прекрстио ноге под барјаком,
А у руке прекоморку држи,
Џут наше е куле обратио;
А до њѣга други на врх куле
Црна брка ка гаврану крила,
И он шарку држи на рукама,
Џут наше е куле обратио,
Од њѣ добра нама бити неће!
Па да ти е виђети орфано!
Два проклете влаха на авлију,
Те чуваю од града капию:
Едан есте стаса високога,
А жутога до рамена брка,
Дигли му се брци над рамена,
Ка соколу крила над колиѣна,
И он пушку носи у рукама;
Што е друга хаџа у край њѣга
Широкиѣх прсих и раменах,
Покрјо се морском тамбаринѣм,
Њз под њѣму кумбурѣис вуре,
А за њим се палюшѣна вуче
По пашојзи мермерни авлији,
А у руке држи брешакино;
Па да видиш, проклета влахѣно!
Код ѣвеѣра млаѣа Јусуѣ-Аѣе,

Код нѣга су два влашки юнака,
 Те чуваю Агу свезаного:
 Едноме су за лас пушке мале,
 Без никаква ножа и анџара,
 Руке држи на пушке обје,
 А латинку уз раме лјево,
 Он се с' Агом разговара мудро;
 Што е други влашић у крај нѣга,
 Гарила га мрка науетница,
 А лѣвше од сваке ђевојке,
 Он е танку пушку обратио,
 Чека мога Агу на прозору,
 Кад се дигне из мехка душека;
 Мало Када главу промолила,
 Кад угледа друге шест влашићах,
 Бе по пушке држе натегнуте,
 А сѣли су на цебане врата,
 Гледе власи заметнути кавгу.
 Препале се, паде код миндера,
 Више не смѣ причати влашкинѣ,
 Већ е пита буза полагаано:
 „Кажуй мене еве редом орфано!
 Е ти знадеш влахе по крајини,
 Кои есу овђе по имену?“
 Тад служанка на пенџер измолѣ,
 Па ми поче причати Кадуни:
 „О госпођо Јакун-Дгвинис!

Што два влаха на врх куле кажеш,
 Те се код њих крсташ барјак вје,
 Оно су ти Богом побратими,
 Арамбаше од крваве Жпуге:
 Ђдно соко Милош барјктаре
 Од витешке куће Јанковића,
 Друго сете Букановић Петро;
 Није Петро по едан у майке,
 Ма нештеди живот за поштењ;
 Што су, госпо, два други влашћа,
 Те нестаю нама по авјин,
 Оно су ти Рјечки јунаци:
 Ђдно есте Радовић Перпица,
 Кои знаде кланце и богазе
 Од Бољне до Зете крваве
 У поноћи како у по дана,
 А друго е попе Вранјинне,
 Те на лѣга морска тамбарина,
 А за њим се вуче палошина,
 Турци су му кућу попалили
 По кући му благо покупили
 И лјено рухо и оружј,
 Само го е животом утека,
 И унио две кумбурјие,
 А палощ е негђе узаймио
 И проклету мрку тамбарину
 Од невољ, да се плаше Турци;

Што су, Кадо, два добри јунака,
 Те свезана чуваю Јосуфа:
 Едно ти е Станковићу Кеньо,
 Јунаштва му у хиладу нема,
 Ни люцкога збора и разума,
 Благо млади Аги Јосуф-Аги!
 Јунак ће га свободити Кеньо;
 Што е влашић прикладни до Кеня,
 То е, Кадо, Ивановић Преле,
 Кажу, Кадо, хита на јунаштво,
 Ђе се црна пролијева крвца;
 Што шест' вдахах сѣде пред џебану,
 Те су свое пушке наредили,
 То су, Кадо, шест' лотијех гујях!
 Из краве покрај воде Жупе:
 Едно Иван, а друго Никола
 Газиводе крвави јунаци,
 Не бое се газити по крвци;
 Друго су ти два брата рођени,
 Два Костића сиви соколићи:
 Едно Милош, а друго Малиша,
 Лоше майци је пушку обрате!
 Оће майка остат кукајући;
 Треће су ти два добра јунака:
 Едно Чило а друго Никола
 Краљевићу и Оташевићу,
 Ко е нико нигђе непретече,

Ђе поштењ грабе Црногорци.“
 Кад' Кадуна разумъ орфану
 Поче тихо Јкуп-Агу будит',
 Свиленом га ударат марамом
 По Турскоме лицу и образу.
 Скочи Јкуп с' мшидера на ноге,
 Па он поче карати Кадуну:
 „Што е Каде, дуг те лд убио!
 Што ми недаш спават на уранку?“ —
 „Како што е, мой Агане драги!
 Власи су ти Жабљак освоили,
 Притиснули табљу и авлију,
 Бойну кулу, демирли капију,
 Ако ли ми, Ага, неврѹеш,
 Ти погледай Милош' барјктара,
 Ђе попео крестаца барјка
 На бедему на највишу кулу.“
 Кад Кадуну Ага разуміо,
 Скочи брже а покличе момке:
 „На ноге се, мои соколови!
 Власи нама Жабљак уграбине.“
 Па излеће харему високу
 На највишем бою и пенѹеру;
 А довати сљину брешакшию,
 На коју су дванаест павтамах
 Од жежене ерме садивене,
 Кол по би оклон проломила,

А камо ли прси од јонака,
 Па отвори срцајли пенцера,
 И окрену танку брешакињу,
 На сокола Станковића Кеня,
 Доиста га убити оћаше,
 Да ми Ага пушку неподиге,
 Препаде се, чудит' му се мије,
 Да Јосуфа брата не убије.
 У то Србске пушке запуцаше,
 Јкуп-Агу люто обранише,
 Сломише му ногу у колѣно.
 Рапћи Јкуп мѣмке повикуе.
 А шта ћу ви лакардију дуљит:
 По граду се кавга затурила,
 Срби држе бедем и авлију,
 По бедему куле свеколикѣ;
 Турци су се у харем тиснули,
 Те се бране огњем из пушака.
 У то Турцима индат прискочио:
 Сто тридесет влахах и тураках,
 А пред њима Ага Дервиш-Ага,
 Брже уз град стубе прислонише,
 Па ми од свуд Турци уришише;
 Ал' се мушки бране Црногорци,
 Лете они бедемом од града,
 Ка двангест сивиѣх ордовах'
 Када лете по слових гранах,

Туку Турке и крв проливаю.
 Не даю им ока отворити,
 А камо ли града освоити.
 Од града се Турци одмакоше,
 Те у варош јопет улѣгоше;
 Мало стаде, не би николико,
 Док ево ти днстом Подгорица,
 А пред њоме сваке поглавице,
 Све ћу ти их по имену казат':
 Прво ти е Лекпћа Спахија,
 За Спахиом Бибезић Кадија,
 А за њима два Османгића
 (Сманц-Бего и Сулейман-Бего),
 За Безима два брата Крњића
 (Ибро Львов и с' њим Јосуф-Ага),
 А за њима Сманц-Ага Бешлић,
 За Сманцом Абдул Бечевића,
 За Абдулом Усеин Адића,
 А за њиме Беже Авдовићу,
 А за Бегом Груда барактаре
 Бац-Вуксане и с' њим Сак-Шабане,
 А по страни иду двије силе:
 Кинковићу и с' њим Дрицковићу,
 Од силе се мислат' неоће,
 Ни с' Турцима успоред одити,
 Байрам иде пѣше на погама,
 А Кинковић на коња квлациа.

Зликовци се едан другом фале,
 Колике ће кои посвѣ' главе,
 Турска сила, махнати бѣсови
 Оставили силна Драганѣћа,
 Те за њима алай-барјак носи,
 За барјакѡм листѡм Подгорница
 Шестотинах крѡва ѡнака.
 Тристотине Грѡде крајчнога,
 Три се хале за свѡм войском вуку
 Не би двѣ пушке дотуриле:
 Авдо Куфак, за њим Ахмет-Баша,
 За Ахметѡм Ђукица Мурате,
 Ал се войске држати не могу,
 Турска их е рѣа преклапала,
 Ах нека их, да их Бог убие!
 Што не сѣде рѣе крмељаве,
 Но су љори узели батине,
 Да с' њѡм бране Цареве крајне,
 Кад не виде друмом трпутати,
 Ка ће виђет' кавгу заметати,
 Кад не виде што дома не сѣде,
 Него иду да се сміѡ Турци,
 И за њима ђеца халакаѡ.
 Дође сила Турска сваколика
 Тек што бѣше починуло сунце
 У Жабљку варош повоситу;
 Па сѡдоше Турске поглавице,

И госпоцки онђе вечерати,
 Око града уредише войску,
 Кад іой реку да на град ударе.
 Него среће, ну то каквети су
 Црногорски у граду орлови;
 Кад мишляху да ће погинути,
 Онда нѣма вельи индат дође,
 Вельи индат Рієчке нахіє
 Тристотине люта убойника,
 А пред нѣма Филипе Сердаре,
 И Груица Кнеже Лопичићу,
 И Маркиша стари Воевода,
 Кнез Данца и Иван Савићев.
 Поглавице войску разредише:
 Єдну даше Љшевићу Вуку,
 Да с' нѣом удри од источне стране,
 И пробіє пут грацке капіє;
 Другу храбру Попу Грађанскомє,
 Да с' нѣом удри од сѣверне стране,
 Да поита пут грацке капіє,
 Да се срете с' Љшевићем Вуком;
 Трећу себе войску оставише.
 Поглавице с' войском обрнуше
 Проз тієсне кланце и сокаке.
 Кад удрише од свуд Црногорци,
 Засчаше пушке на стотине,
 Ту не знаде едан за другога,

Ко погибе ко ли жив остаде,
 Витезови млади Црногорци
 Проломише Турке у сокаке,
 Доиграше на грацку капию,
 На ню први од свакога дође
 Сиви соко Љшевићу Вуче
 Са десетак одбране момчаци,
 Како дође такога познаше,
 Отворише Жабляку капию,
 Црногорци у град улећше.
 У то сила Турска наринала:
 Три хиљаде люта убойшка
 Малесије из Зете простране;
 А одовуд сила Црногорска:
 Цеклињани храбри витезови,
 Пред њима с Попе Пејовићу;
 Люботинци на гласу јонаци,
 А пред њима Попе и Шутане;
 Добрљани и с њима Грађани,
 Кошно су од вазда јонаци,
 И остала рјечка нахија;
 Цетинјани соколови сиви!
 Ту се двије силе ударише
 По вароши огњем жестокијем,
 Него Турска сила измакнула,
 У тврде се куле затворила,
 Ал' за фајду, драги побратиме!

Црногорци варош обколише,
 И у куле Турке затворише.
 С едне стране сташе бити Турке
 Огњним топом и лубардом,
 С друге стране уришую често
 На крваве куле по Жабляку:
 Три дана се све еднако бише,
 Ноћи днєви нигда не престаше,
 Ал четврти снажно ударише
 На сарае Омерѣханѣа,
 Изагнаше из сараја Турке,
 По сараю покупише благо,
 Чоху, свилу, срмајли оружѣ,
 И сарае огњем упалише.
 Кад сарае огњем опалише,
 Одмах они зорно ударише
 На сву варош и бјеле куле,
 Пашовиѣа куле попалише,
 Пашовиѣа јошт и Зеновиѣа,
 У њих многе Турке погубише,
 И велики шиѣар уграбише;
 Ал се не да Ага Перкочевиѣ,
 Перкочевиѣ и с' њим Муминовиѣ,
 Већ се люто из затвора бране,
 Срби су им огњем навалили,
 И сјена многа нанјели,
 На их жегу живом и барутом,

Доклея огњем изћераше Турке,
 Муминове попалише куле,
 И бјеле куле Харапове.
 Када Срби Жабљак похараше,
 Поробише многу крв пролише,
 Онда грацке Турке изведоше,
 И пред њима Диздар' Јакуп-Агу,
 Те ми Турке из робства пустише
 Без оружја, чохе и чибуках,
 И њихове велике хареме
 Справише их шехер' Подгорици,
 А они се натраг повратише
 И с' Жабљака топе одвезоше,
 Јакупове дворе упалише,
 И остале по бедему куле.
 У том боју погибоше друже!
 Црне горе многи соколови,
 Ма што бѣху два добри јунака:
 Мартиновић из Цетиня Иво
 Црне горе хитра перяница,
 И деџа Митар баряктаре
 Од крвава села Добрцкога,
 Нека гину веселе им мајке,
 Њихове ће душе царовати,
 Ср су живот за поштењ дали,
 И освету браће и племена
 Од Турчина стара безвѣрника.

III.

МОРАЛНА ПРИПОВІЄДКА.

МИЛОЕ ЦВЕТИЊЪ

ИЛИ

**ПРИМЪРЪ БЛАГОДАРНОСТИ, КОЯ Е ДАНАШИЊЪГЪ
ДАНА ИЗАШЛА ИЗЪ ОБИЧАЯ.**

Тежко е занста и жалостно помислити, да духъ злобе и гоненія вище влада съ човеческимъ срцемъ, неголи духъ любви. — Кадъ несрећа едномъ човеку грози, ди му е онда такви пріятель, кои ће съ нѣмъ заедно туговати? — ди е рука, коя ће радо несрећномъ помоћи? — ди ли срце, на комъ бы уцвѣльни братъ одпочинути могао? — Ко ће отвори-

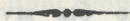
ти врата, да тошвогъ прими? Камо братолюбиво око, кое ће съ несрећнимъ проплакати? — Што е више Спаситељ нашъ братолюбие намъ препоручивао; што намъ е више јасне и очевидне доказивао, да се права срећа цѣлога людства у едномъ само братолюбію састои; толико се више удаљечавамо одъ овога краснога чеда Божија, а прицѣплюемо се сину мрачности, духу гоненія.

Ја незнамъ, како човекъ и помислити може, да човека гони? — Драго намъ е и мило, кадъ прилику имамо, да брата нашегъ у опасности отиспемо! Срећни смо и весели, гледајући, како се несрећа надъ главомъ нашегъ ближнѣгъ віе; или како му сузе низ' образъ една другу нестиже! — а наше зло срце налази толика и толика извненија свое злоће. — Мене нешто изнутра ватрено побуђуе, да поврећена права людства бранимъ, и ако ми се узможе, радъ бы самъ, да свакога мога брата у оно достоинство навратимъ, кое му е од Бога дано.

По мојој памети, мени е сваки онај братъ, кои образъ Божи на себе носи, — ја незнамъ ни за какву разлику светску, ни за какву разлику аљина — свакиј е човекъ предъ моимъ очима човекъ. и мој ближњи. Ово напредъ

ставлямъ зато, ерѣ. самъ наумно преповѣднѣти вамъ едну историцу, и еданъ примѣръ благодарности, коя веѣь данасъ нѣе више у моди.

Може быти, да ће дикон ову историцу накриво толковати; но мени нимало нѣе стало за тимъ, будући да я за права людства пишемъ. — Я свакогъ любимъ, и свакогъ, кои є годъ человекъ, добро хоћу; а то ће ме предъ поштенимъ людма оправдати, ако бы ме кои одъ злосрдни осудити хотио. — Више пута найболѣ се нѣе намѣреніе предъ судомъ светскимъ гази и презире; но оно се никадъ не гази предъ онимъ, кои є судія свачи, и пріятель истине.

У време оно, кадъ су Іезунте по школама науке предавали, живляше еданъ честни человекъ у колеѣји Н. у Нѣмецкой, име му біяше Отаць Радоня, и предаваше Философію. Графъ Цветиѣь препоручи му свога благонадеждногъ сина, когъ є тамо у Академію спремно; и преда га управ' Радоньи. — Милое звао се млади Цветиѣь, и біяше дѣте добре главе. Кадъ бы се друга млађарія скитала и време у безпослице трошила, Милое бы вазда прилѣжанъ

и благодараванъ быо. Отъ Радоня лебдіяше надъ овимъ младињемъ, и нежаляше труда, само да бы изъ нѣга исцѣрао добра човека, а іошъ боля грађанина. Отаць бы Радоня многе ноћи безъ сна пропустио мислећи свееднако, како ће младићу науке усладити, да му лаке и понятне буду.

Цветићъ слушае точно свога учителя, ерѣ виђаше да га Радоня жели на добродѣтель и на праву срећу напутити.

Дикои младићи ругали бы се добромъ Цветићу, изсмеевали га и корили; а нѣму бы се одъ жалости више пута измакла коя суза изъ очію збогъ нѣовога таквога спрямъ нѣга поступка: но срце бы му казивало, да нѣга учитель Радоня ни на какво зло не учи, иаче да га на добродѣтель и поштењъ напућуе, и да га ченіе напоминѣ модећи, да у свомъ закону непоколебимъ остане, а да никадъ са своіомъ вѣромъ непреврне. Вѣруйте ми, любезни Милою, была бы рѣчь Радонѣ, младомъ Цветићу, да нигди среће и спокойства неће те наћи, ако само законъ ваши дѣдова промѣните. Текъ погледайте на оне будаласте ветрогонѣ, кои се тога нису држали, па ми реците драги Милою! есу ли они добри люди? — Зайста

нису, одговорио бы Цветићъ, нескидајући ока са учительви уста.

Цветићъ пошавши еданъ данъ са своимъ учителѣмъ Радонѣмъ у шетню, угледа едногъ младића подъ дубомъ съдећа одвећъ тужна и замишљена. Каква се несрећа овомъ човеку морала догодити, те е онако смућенъ и убиенъ? запита Милое. — Онај е младићъ врло сирема, одговори му Радоня; онъ, истина, има добра дарованія и способности, но да му я нисамъ кодъ нашегъ Директора издѣйствовао, те му се сваки данъ храна од насъ носи, онъ бы морао одъ глади скапати; и я му кадкадъ понезито пружимъ одъ мои ситни новаца, нито себи заштеуемъ, да се пристойно преобуче, само издрпанъ да не иде; кадъ бы му се како помоћи могло, мени бы превећъ драго было. — Е кадъ е тако, рекне Цветићъ, оно ћу писати моимъ родителѣмъ, и молити їй, да ми га за репетитора даду. Вы ће те за людство похвално дѣло учинити, рекне му на то Радоня. Цветићъ приступи овомъ сиромашномъ ђаку ближе, утѣши га, и да му новаца.

Кадъ е прошло неколико дана, трчаше Цветићъ пуиъ радости свомъ учителю, казуюћи му писмо одъ свои родителя и допуштень, да може слободно оногъ сиромашкогъ ђака себи взети. Ко

е садъ срећни одъ Милоя быо, еръ кадъ бы кому добра учинио, то бы му найвећа радость была. Злокићъ, тако се зваше тай ђакъ, дође већъ Милою, и овај га држаше као свогъ пріятеља. Я љу те као мога брата любити, говораше му онъ, еръ си ми драгъ зато, што ми те е Радоня поклонио. — Злокићъ буде одъ садъ са свачимъ снабдѣнъ; а за сву ту свою срећу имаџаше добромъ учителю Радоньи благодарити.

Године се школске наврше, и Цветићъ справљаше се изъ Университета дома поћи. Сузе благодарности квасиле су му лице при нѣговомъ растанку. Учитель Радоня грљаше га свомъ срцу и, ецаюћи говораше му: срце мое сладко! ти си ми моя права радость быо. Памти добро мое совѣте, што самъ ти давао, и тадъ љу видити, да самъ у теби срећу многимъ людма основао. — Опрости се и Злокићъ, по нѣговъ е растанакъ са свимъ хладанъ быо.

Има люди, кои, кад су у сиротиньи и у каквой невољи, по земљи пужаю; а промѣнули имъ се обстоянства, промѣну се и они; постаю горделиви и несносни. — Веће срце има онај човекъ, кои срећу сносити може, нежели онај, кои несрећу поднети може. Тако ти се съ младимъ Злокићемъ згодило; онъ

се набрзо нађе у срећи, и са свимъ заборави на оногъ, комъ е за ню благодаранъ бити имао.

Цветићъ любляше Злокића изъ свега срца, чинећи му сваку милость и сваку доброту; и нѣму се тадъ чиняше, да свомъ учителю Радонѣи служи, кадъ би Злокићу у чемъ послужио. Посредствомъ Цветића и настояићемъ пѣгови родителя постане Злокићъ кодъ Княза чивновникъ. Што се више Злокићъ у достоинству узвишаваше, то се више и нѣгова горделивость напинаше; онъ постане са свимъ суровъ, надутъ, високоуманъ и безчовечанъ; онъ се точно држаше лажљиве политике; гонѣногъ е гонцо, бѣдногъ е цвѣшко, невољногъ е презирао, и тако постане явни и заклетн непријатељъ Иезунта, кои су башъ тога времена дигнути били. Премда е имао сву срећу свомъ учителю Радонѣи приписати, ништа маиъ онъ убрзо заборави сву ону любовь, кою му е овај добри човекъ указвао.

Неблагодарность истина да е наймржи и найсрамотнии порокъ, ал' е опеть зато найобштии и управ' свакидашњи; и онъ се влада по светској политикки, а корень свой има у нашемъ високоумію. Онъ се ископично изъ гордости, коя е прве наше прародителъ развратила.

Међу тимъ временомъ Милое Цветићъ ста-
 яше на своимъ добрама, и никадъ ни едне
 рѣчце ни одъ учителя Радоићъ, ни одъ пріятели
 Злокића немогаше добити са свимъ да е то-
 лика и толика писма на њи слао. Цветићъ
 бы сва на Радоићу управљена писма замотавао
 у Злокићева, а овај нити бы иј свомъ учи-
 телю предавао, нити бы на њи свомъ пріятелию
 одговарао; еръ Злокићъ држећи на себи да е
 великогъ и якогъ духа подсмѣвао бы се
 употан добромъ Цветићу, називајући га сла-
 бомъ и иштећеномъ главомъ.

Люди имаю врло чудесна понятія о ве-
 ликомъ и якомъ духу. Я самъ познавао ди-
 кое такове яке духове, кои су толико яки
 и тврди были, да би чувство њжности одъ
 њіова срца као одъ какве стѣне одскакала; а
 између такови было е и Злокићъ.

Налогъ се изда, да редъ Лезуитски пре-
 стае, и на Злокића падне коцка, те буде Ко-
 мессаромъ наименованъ, да ову заповѣдь њіо-
 вогъ кассираниа дѣи евој Гослоди тога реда,
 кои су ту: у околини живили. Имали бы се
 надати, да ће се Злокићъ у овомъ послу ми-
 лосрдно, као што е и требало владати: напро-
 тивъ онъ е ову дужность на зло употребио,
 поступајући са несрећнимъ людама съ найве-

номъ жестиномъ. — Колико е мучниа и тежа
 судейска заповѣдь, толико тиши и блажи мо-
 ра бити таѣ човекъ, кои ню има испунити.
 Несрећне нетреба никадъ несрећние чинити, и
 бѣднима нетреба дати, да тегобу свое бѣде и
 неволя оѣуте. Дужность е наша, да бремя бла-
 жѣнъвъ нашемъ одлакшамо, кое га тишти; и
 ако нисмо вредни помоћи му, а ою смо вре-
 дни разговорити и утѣшити га. — Ко ние быо
 у каквой несрећи, таѣ неуме цѣпити, колико
 е човекъ у таквимъ догађанма чувствителанъ.
 Попреки погледъ, рѣва рѣчь, то е смрът опе-
 чалънои души; како годъ што е добра рѣчь и
 умилни погледъ балсамъ ранѣномъ срцу. Онаѣ
 е проклетъ сваки зликоваць, кои имаюћи оваѣ
 лѣкъ у своіой власти, на га баца и просипа;
 а отровомъ срце страдаюћегъ брата залива. —
 Но шта значе ове мое рѣчи? Дикои ѣе рѣчи:
 ово ти е башъ калуђерско; а дикои: ово ти е
 некаква слабомоћна женска глава написала;
 честанъ само и искренъ човекъ познаѣ иѣ, ерѣ
 су просте, людске и наравоучителне рѣчи. На
 то насъ естество зове, на то насъ людство ви-
 че, на то насъ законъ учи.

На вратима одъ куће приме свештени оцы
 свога судца; съ капомъ у руди стану сви око

нѣга, очекивајући страхопочитателно изъ Злокићевѣ уста своју Сентенцію.

Злокићъ бы гордо свое око безъ најмањгъ соболѣзнованія кои путъ на нѣи бацно, безъ да бы га у срце такнула или нѣгова дубока старостъ, или нѣгове сѣде власи. Онъ бы по цѣо сатъ пуотно, да ядни люди предъ нѣмъ гологлави стоє, кои су зайста болѣ поступањъ заслуживали. Изъ нѣгова намислѣнѣва погледа виѣаше се силна гордостъ, а изъ нѣгова подсмѣваня пакостно срце. Суза бы се коя отсиуда низъ образе честни стараца, а Злокићево бы невалило срце услађавало се надъ ономъ капљомъ, кою бы сваки други човекъ притрчао да утаре. Они пакъ, кои су се сеѣали, шта є Злокићъ био, шта ли му є Учитель Радоня чинно, са уздахомъ рекли бы: А хъ! та нисмо мы то одъ Злокића заслужили.

Ово поступањъ никомъ непадне теже, као честномъ Радонѣи, кои такођеръ у томъ колу присуствоваше. Онъ исти немогући выше Злокићевъ поступакъ сносити, удаљи се одатле, и отиде далєко у шуму, ядикујући се тамо стољѣтномъ грму, шта га на срцу тишти, и чиняше се као да се безчувствени стогодишнѣи дубъ на нѣгове яде био разжалио. Вѣтаръ му

прегибаше нѣгове дебелогрдне граде, као да би се поклонити хотѣле предъ власима овога старца, а листъ му потмуло шушташе, као да е уздисао заедно съ несрећинимъ Радономъ збогъ срамотне Злокићеве неблагодарности.

Незнамъ како се догоди, да Отацъ Радо-
ня банъ сасвимъ несрећанъ постане. Кадъ
већ не више могао испунивати свое учитель-
ско званіе, тадъ Злокићъ учини, да Радоња безъ
коре хлѣба остане, еръ онъ тако ту стваръ у-
порави, да се за овогъ доброгъ човека ни зна-
ло не.

Међу тимъ, кадъ се све то тако догоди-
ло, дође Цветићъ са свога пута патрагъ. Ка-
ко съ кола сиђе, одъ тогъ часа полети своимъ
пріятелю, Злокићевой кући; и ту почне таки
распитивати за свога доброга учителя Радоња.

Требадо бы да те добро извнчемъ, драги
Злокићу! говораше Цветићъ; — толика и то-
лика писма, а никадъ никаква одговора — заръ
не више Цветићъ твой Пріятель? —

Злокићъ. Кунемъ ти се, да ни словца
едногъ писамъ примно. —

Цветићъ. Па кадъ бы и то было! заръ
ме тако држишь, да нисамъ вреданъ. да се о
мени баръ извѣстишь? —

Злокићъ се смѣшаше високоумно, а Цветићъ му погледа у очи, — и позна неблаго-дарность и гнусность.

Богу буди хвала, да е око огледало ду-ше! залуду крые зликоваць свое црно срце, кадъ му е злоћа съ najveћимъ писменима на-штампана у његовомъ погледу. — Цветићъ о-зловольнь остави невалялогъ Злокића, и пође на дворъ шетатисе, да му се мало разгали.

Идући изванъ града онако жалостно зампи-нићъ, презне га една старица. — Добри Го-сподине, рекавши му, немойте ми у немн-дость примити, што васъ пометаь! вы ми се видите, да сте добри, и нећете ми за зло узе-ти.

Цветићъ. Любезна Старицо! у чему васъ могу помоћи?

Старица. Купите ми ова овде рисованя, да могу што добити, чимъ бы преживѣла, ерь самъ превећъ сирота.

Цветићъ. Да видимъ, — лиѣпа — ко ти е то дао? —

Старица. Мой убоги синъ. Друго ми ни-шта неможе дати, ерь е и самъ одъ сирромаха сиромашни — съ томъ радньомъ рани и себе и свою ядну матеръ.

Цветићъ. А ко е твой синь, драга старице?

Старица. Онъ се зове отаць Радоня — быо е некада у Манастиру у — и —

Радоня! повиче Цветићъ, загрливши при овомъ имену стару майку — казуй гди е? води ме тамо, да га пригрлишь.

Старица поведе Цветића натрагъ у градъ, гдѣ дошавши у нѣку найзадню улицу, нађе Цветићъ свога учителя Радоню у одной врло злочестой кућерици. Цветићъ отвори врата, и разширениць рукама потрчи чѣсти достойномъ старцу, кои се изнесвѣсти шта га е снашло.

Радоня. Ко си ты?

Цветићъ. Ко самъ? питашь ме, любезный Отаць! — Та заръ ти непознаешъ твога питомца — твога Цветића заръ више не познаешъ — кои те ни еданъ часъ свога живота забравляо нѣ — кои те е већъ као мртва оплакивао, еръ никадъ никаква гласа одъ тебе нѣ имао? — ко е садъ срећнии одъ мене, кадъ самъ те опеть нашао — загрлиху те, и нико те више изъ мога наручія истргнути неће. —

Сузе умильногъ чувствованія загушивале су гласъ одушевленогъ Цветића, и Радоня немогаше одъ радости ни рѣче дуго време проговорити. Найпосле ушта, шта! заръ се вы

іоштѣ мене споминѣте, добри Милою! я самъ мислю, да сте ме већ одавно заборавили?

Цветићъ. Я тебе заборавио — комъ за мою срећу благодарити имаъ. — Ко ми е дао наставленія, у којима ми се душа пуна задовољства увесељава — ко други, него ты — на да тебе я заборавимъ — каква бы наказа людска тадъ морао бити я? —

Радоња. Драги човече — ахъ! шта ће светъ говорити о вами? — знате ли да самъ я изгнанъ. —

Цветићъ. Нека говори светина, шта хоће; мени е дражи и важнии гласъ мога срца; а оно ми каже, да си ты мой учитель, и да ти я морамъ бити благодаранъ. Ты велишь, да си сирома прогнанникъ — а шта то значи? — дигнуть е твой редъ, но свети союзи наше дужности ниѣу раскинути. Дакле заръ већ ни си више чрезъ то мой пріятель, ни мой благодѣй? — дакле да ти я садъ зато будемъ неблагодаранъ и немаранъ? — Таква предразсужденія немуте се по момъ срцу. Я ћу свету показати, да те любимъ, башъ узпркосъ свакомъ предразсудителномъ срцу. Ты си отаць Радоња, мой учитель, а я твой питомаць; отношенія, коя су међу нама неће никадъ престати. Све што знамъ — то одъ тебе знамъ, и нести-

димъ се свету казати, да за све то твоѣмъ труду благодарити имамъ.

Радоня. Добри Цветићу! ваше є срце благо: ал' вы съ тѣмъ навлачтите на себе кодъ люди велику ругу; немисли светъ тако, као што вы мислите.

Цветићъ. Пусти бога ти! светина є светина, любезни старино! болъ є да насъ люди критикаю, нежели онай, кои съ нашимъ срцама влада. Мое су мисли слободне и ясне као дань; и искъ мени само мое срце какви посао одобри, нека после савъ светъ хули, и нема римъ.

Радоня хотяше јошть доста говорити, ма му недаде Цветићъ. Каруце су већь чекале предъ вратима, на којима се Радоня заедно са својомъ матеромъ одвезе у Цветићевъ дворъ. Ту є Милое обадвое њи обдржавао, и особито старао се, како бы добри Радоня заборадио неправду, кою му є бездушни Злокићь учинио.

Часъ смртни приближи се Радоньи, и онъ издаде у наручию Цветићевомъ, комъ, умирајући, препоручи свою јдну майку.

Цветићъ се доста исплакао за овимъ човекомъ, и заповѣди да се тѣло његово укопа у гробницу свога покойнога Оца са овимъ надписомъ:

У овой гробници

Почиваю кости мои родителя;

Цветић ми е дао животь,

А Радоня ме е живити научио.

Праведно е да у едномъ суду

Прахъ обадвойце лежи;

Лака имъ земля

И одъ мене вѣчна успомена.

Кадъ се већ Радоня преставио, и нѣгово тѣло на мртвачкомъ одру лежало, пошаль Цветић зъати Злокића подъ видомъ, као да бье съ нѣмъ имао важни послова.

Дође Злокићъ, а Цветић га уведе у камару, и насканпуть тргне покровъ са укоченога Радонѣ; ето, говорећи, ето види бліецо лице твога благодѣтеля; ніе већъ вѣне нѣга; нѣгове су туге престале; некаплю већъ сузе изъ нѣгови укочени очію, и ненадимаю се уздисанѣмъ нѣгове студне прси. Бѣдни! Съ чимъ ћешъ садъ твою злоћу и твою увреду, съ коима си га цвѣлно, загладити? да потокъ суза надъ нѣмъ изліешъ, неможешъ га повратити. Да га свега обліешъ съ полюбци, неможешъ га оживити. Човече! зашто се забораваљшъ да си човекъ! — Заръ е Богъ ту шаку праха, што на себи

носишь, зато оживотворио, да будещь отровь твою брату? — Тако ће се исто и твое око укочити; тако исто и твое устне остудити; — Сръ кадъ твой духъ изъ те мѣшине изиђе, тадъ разсуди, шта си быо и познай да є сва твоя величина ни за што.

Злокиѣ стаяше предъ нѣмъ као осу-ђенъ, пунъ стида и срама, и очи му се пуне наводне одъ суза. Заплачи! говораше му Цветиѣ, заплачи! проли те сузе! оне честь чине людма. Вѣруй ми, Злокиѣу, сви смо люди, алына нечини човека. Наги долазимо на овај свѣтъ, наги и одлазимо, Царь као и подайникъ, мирянинъ као и духовникъ, црна алына и камплавка, капа и круна, дѣдема Персиска и Турбанатъ Турски — све то овде остає, кадъ маскару овогъ живота са себе скинемо. И кадъ насъ почне судія онамо питати, зашто сте нашегъ брата гонили, тадъ се нећемо моћи со тимъ изговорити, ако рекнемо: онъ є носио манторосъ, или Турски шаль око главе. Мучи, срамъ те было! рећише судія, алыну су му люди дали, но мой образъ и мое подобіє, несматраюћи на алыну, заръ нисте хотѣли да познате. Онъ є быо човекъ, и твой братъ; казуй дакле, зашто си му злобио? зашто си мой образъ обезбожавао? — —

Ово се Злоклића много коснуло; онъ пође
пунъ жалости, и горка му туга остане на срце.

О Люди! кои се непрестано гоните и еданъ
на другога мрзите, кадъ бы ми могуће было, да
васъ све надъ еданъ гробъ доведемъ; ту бы гро-
зну смръть прекланио, да васъ она међу собомъ
помри. — Прахъ злоби праху, и кость са-
тире кость! Познайте вашу неправицу; доћиће
часъ, кадъ вамъ неће бити на време вашу не-
правду загладити. Злоба и гоненіе изашла су
изъ пакла, а любовь одъ Бога. Пружи ми ру-
ку ты, кои си ми непријатељ, я ти опраштамъ,
быо ти кому драго: Моя душа неумъ злобити
никомъ; јоштъ намъ є на време: имамо руке
да се загрлимо; имамо очи, да сузе искрено-
сти испустимо; имамо срце, кое се на човека
смиловати може; — Време є живота кратко,
смръть намъ граби ове дарове — тежко онома!
кои є нын на несрећу свое браће злоупотре-
блявао, никадъ сузе любовне непролио, нити
се са својомъ браћомъ помирио!!! —

Превео съ нѣмецкога Г. Н.

IV.

НОВЕ КЊИГЕ.

1. ДІЙКА ЦРНОГОРСКА, Симеономъ Милутиновићемъ Сарајлиомъ сочинѣна, печатана у Штампарији Црногорској 1835 године 8 стр. 318, а посвећена многоискусном Баурингу Инглезу, преводителю наше народне пѣсма. У овом посвећеню сам Сочинитель о свом дѣду овако вели: да е Драмма (у V Радня), ма позориште іој тек' хоризонт, а Актуери само умовы читателяхъ, а садржъ њѣнъ е тровѣка исторія Народа еднога (т. е. Црногорскога) —!

Да е Г. Милутиновић едан од првѣ Србскіе стихотвораца, то е већ познато; хоће ли пак и ова Црногорска Діјка и њѣму и нашој литератури за дику служити, то остављамо на разбор нашема у драматическом дѣлу иску-

снієма критицима, да они о томе свою безпристрасну одсуду изреку, а ми сада, на радость све Србске публице являмо, да се нашег похвадног поете ово дѣло чистотом Србског (готово Црногорског) езика далеко отликуе од све његове до сада печатаніе дѣла. За потврђењъ реченога исписаѣмо овђе изъ IV. Радиъ VIII Явно

Р а т к о. (Зрео и руњавъ чоекъ ушавъ
у дворъ виче)

Камо намъ е нашъ войвода Драго!?
Црна гора сва о њму висп,
Лакъ и наше нек' мочуе нужде!

Д р а г о. (Изъ собе, у којој е и стараць).
Коме валя, нек' уиѣ амо!
Напріеда добру е свобода.

Р а т к о. (Поздрави ихъ ушавъ и сѣда).
Помагай ве Боже садъ и вазда!

П у с т и н њ и к њ.
И Богъ намъ те облагословіо!
Но да л' њешъ насъ чимъ обрадовати?

Д р а г о.
Да насъ теке небы разгиввао,
Оль безумьмъ нечіймъ спечалию,
Просто да е све остаю што е.

РАТКО,

Піс стварихъ нашъ войвода Драго!
 Ты знашь дивно нитосу Катуняни,
 Особито самовольне Пуце,
 Што до Бога незнаю нікога,
 А и Бога мало є у кога;
 Разбери имъ теке после нѣхне,
 Пакъ ѣен' виѣт' мышлѣня имъ тайна.
 А єв' опеть нама Бѣлицама
 Учинѣли штасу изновице,
 За коесамъ къ вама и дошао,
 Да узнате и да судъ ми дате:

(Прича имъ случай).

Сыне имамъ ка осталий люди,
 Ал' єдног'самъ скоро оженіо,
 Тер' одивомъ са Кчева крѣвава,
 На ме онданъ Пуце нагрдише,
 Чобанчад' се нѣхна одрѣше (оплячкаше),
 Наасъ іой сребриъ каменѣмъ оклѣнь
 Одпасаше, кад' у дрѣва бѣше,
 Паче л' када у Которь хоѣаше,
 Юшь моему ругаюсе збору,
 Што ихъ молю и овако велю,
 Чаасъ нек' врате да грѣ неплате
 Два племена у люта времена,
 Кад' ни дажда акамо ни траве,
 А о житю піс ни мышлѣти;

У землю намъ нужда и неволя,
 А изъ двора Душманъ . . . и Турчине,
 Крши тврды, небеса високо,
 А у кост'ма душа ни дубоко,
 Дьца зяю, да нейма незнаю,
 Но войводо, а тако ти Бога!
 Изаѣ' къ нама умири ме ш' пнима,
 И претецьѣ небросио залахъ,
 Е тако ми меча и деснице,
 И тако ми брешке и фышека,
 Пангъ обичай хоѣу потврдити,
 За любуку дасе даде глава,
 Тко и чію жену озлоблява,
 А да глава едног' челидета
 Тек се миритъ съ дванестъ юначкпехъ,
 Накъ ода зла іошь и горе бива,
 Мой с образъ прамъ образу свакомъ,
 Своя Дійка . . . юначка є дійка!
 Све Бьлице мое узданице,
 И Кчевяни оставити петее,
 Дабы земля свасе заратила. —
Драго.
 Виѣ л сада мога свече пада?
 П есамъ ли како угодіо?
Пустиплькь.
 Е мой драгій о Спасу ми сыне,
 Зна да ніе и опаке ѣуди

Меґ' пукіємъ природнымъ смртищма,
 И прев'ршия свакій часъ горега,
 Власть бы лишня была у општини,
 А судъ бы іой бруку наносіо;
 Но власть людска мудра іі посудна
 На землю є одъ Бога посланна,
 Кимъ посланна, тіємъ уздиженна,
 Освећенна што благословенна;
 Но ты поїи те ихъ све-умири;
 Ал' каґасе туґиитель подмири.
 Народъ слави тек' чинєть правде,
 А невольникъ, оли злосретниче,
 Ол' махнитость оли краткоумъ
 Себе вара, себ' и свієть хара,
 Каґа правдомъ свою држи кривду...
 Коґ' усови незаґрну жудіѡ (Лавине),
 И тко здоровъ тек' слѣдує уму,
 Таисє диґе къ животворцу духу,
 Нымсе учи дає вѣчно не мучи;
 Што і' волѣти, што і' є одолѣти,
 Тай є само и управъ слободанъ,
 Мудрость свою што изъ неба... црпе,
 Он'се зове Божій угодище,—
 Што є кривде волній одметниче,
 Етакви су Раѡ удворишцы,
 Тіи юнацы єсу правєдишцы,
 Тек' такове десна страна чєска...

Спасовога на судиште крајка! —
 Да имъ вѣнце самъ заслужне даде
 У чертоз'ма оца Небеснога,
 Што с твораць и свег' временнога,
 И спасенъ люд'ма обещао,
 Као снѣма, Спасалюбительма —

Д р а г о (Испунишь духа).

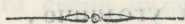
А ми торбе, и у торбе хлѣбе!
 Пакъ свако скупа хаймо Ратко,
 А ты свече и нашъ учителю
 Бога моли за напредность раднѣ,
 Смышляй само шта и како валя,
 Мен' увѣсти мудрошћу освѣсти,
 На тад' гледай готовога посла.

(Устае и готовисе поћи).

Р а т к о. (Устае).

Ясамъ овчасъ готовъ и ево ме!
 Но ми старче дай полюбит' руку,
 За све твое Божеске бестде.

(Любе га оба у руку и одлазе).

Ово фототипско издање ГРЛИЦЕ, црногорског календара за годину 1836, изашло је на свијет бригом Научног друштва НР Црне Горе и Матице српске у Новом Саду

MCMLI

Југоштампа — Београд. Тираж: 500 примјерака

